

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

ČR v mezinárodních organizacích (předsednictví ČR v Radě EU; ČR jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN)

Tomáš Hach

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy a východoevropská studia

Bakalářská práce

**ČR v mezinárodních organizacích (předsednictví ČR v
Radě EU; ČR jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN)**

Tomáš Hach

Vedoucí práce:

PhDr. Marek Ženíšek, PhD.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Děkuji vedoucímu mé práce PhDr. Marku Ženíškovi, PhD. za cenné rady a podnětné připomínky, bez nichž by tato práce nevznikla.

Obsah

1 ÚVOD.....	7
2 EVROPSKÁ UNIE	11
2.1 Česká republika před vstupem do Evropské unie.....	11
2.2 Česká republika v EU.....	12
2.3 Předsednictví Rady EU obecně.....	13
2.3.1 Obecné principy	13
2.3.2 Funkce předsedající země.....	14
2.4 České předsednictví v Radě EU 2009.....	16
2.4.1 Kontext českého předsednictví	16
2.4.2 Komunikace a prezentace českého předsednictví.....	18
2.4.3 Pracovní program – Francie, Česká republika, Švédsko.....	20
2.4.4 Pracovní program a priority ČR během předsednictví v Radě EU	21
2.4.5 Výsledky českého předsednictví v Radě EU	22
2.4.5.1 Ekonomika	23
2.4.5.2 Energetika.....	24
2.4.5.3 Evropa ve světě	25
3 ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ.....	29
3.1 Rada bezpečnosti OSN obecně.....	29
3.2 Členi Rady bezpečnosti OSN	29
3.3 Česká republika a OSN.....	30
3.3.1 Česká republika jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN 1994 – 1995	32
3.3.2 Kandidatura na post nestálého člena Rady bezpečnosti OSN 2007	34
4 VISEGRÁDSKÁ SKUPINA (V4).....	36
4.1 Předsednictví ve Visegrádské skupině	39
4.2 České předsednictví V4 2011 – 2012	39
4.2.1 Program českého předsednictví.....	39

4.2.1.1 Program předsednictví v rámci Ministerstva zahraničních věcí	40
4.2.1.2 Příklad českého předsednictví V4 v rámci jednotlivého sektoru - Ministerstvo obrany.....	41
4.2.2 Výsledky českého předsednictví V4 2011-2012	42
4.2.2.1 Konkrétní výsledky – Ministerstvo zahraničních věcí	43
4.2.2.2 Konkrétní výsledky – Ministerstvo obrany.....	45
5 ZÁVĚR	46
6 PRAMENY A LITERATURA	49
7 RESUMÉ	57

1 ÚVOD

Česká Republika je členem významných mezinárodních organizací, které ovlivňují celosvětové dění. Za svou dvacetiletou existenci a postupné integraci do dalších struktur organizací dosáhla určitých výsledků, které určují směr zahraniční politiky a prezentují Českou republiku před ostatními státy. Svou práci jsem rozdělil do třech hlavních částí, kde se budu věnovat Evropské unii, Organizaci spojených národů a Visegrádské skupině. Konkrétně se budu více zaměřovat na témata Předsednictví České republiky v Radě Evropské unie v první polovině roku 2009, Česká republika jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN 1994 – 1995 a České předsednictví ve Visegrádské skupině v letech 2011 – 2012. V rámci své práce bych chtěl díky metodě analýzy a deskripce, kde rozeberu jednotlivé programy a výsledky předsednictví v Radě EU a V4 a popíšu české působení na půdě Rady bezpečnosti OSN, zodpovědět na otázku, zda byla Česká republika v těchto funkcích úspěšná. Zaměřím se především na konkrétní dosažené výsledky a za pomoci použitých pramenů a literatury se budu snažit vytvořit finální obraz, který po sobě Česká republika zanechala. Hlavní otázka, ke které budu mou práci směřovat tedy je, zda je Česká republika v rámci mezinárodních organizací úspěšná či nikoliv a zda dokáže naplno svých funkcí využívat. Tuto otázku rozeberu ve stati práce a následně shrnu a vyhodnotím v závěru.

V první kapitole, která se bude zabývat především tématem Česká republika v Radě EU, zmíním nejprve pár základních informací. Těmito informacemi rozumím lehké nastínění situace před vstupem do struktur EU a obecné informace o členství České republiky. Mé stěžejní téma v rámci EU se týká předsednictví v Radě EU, proto pokládám za povinnost uvést několik základních principů určujících tuto funkci. Česká republika se stala jednou z posledních zemí, která byla předsedou před ratifikací Lisabonské smlouvy. Uvedu tedy především pravomoci a povinnosti, které platily před touto ratifikací a až nakonec podkapitoly uvedu novinky, jenž tato poslední smlouva určující směr EU přinesla. Předsednické země musí před nástupem do funkce představit svůj

pracovní program, který bude určovat směr jejího půlročního konání. Program českého předsednictví vydaný pod názvem Evropa bez bariér nejprve představím a zaměřím se především na rozbor tzv. 3E, jenž se staly hlavními určovateli priorit. Jednu z podkapitol budu též věnovat kontextu českého předsednictví, protože podle mého názoru je velice důležité rozumět vnitřním a vnějším aspektům, které stimulovaly půl rok českého vystoupení v rámci EU. Velice důležitým určovatelem politického diskursu a určováním úspěšnosti jsou reklama a spolupráce s médii. Do své práce tedy zařadím podkapitolu, ve které se zmíním o prezentaci a reklamě ze strany české vlády. Podstatnou část této kapitoly bych chtěl věnovat výsledkům českého předsednictví v Radě EU. Předsednictví v Radě EU se dá považovat za jeden z vrcholů české zahraniční politiky posledních let a díky důležitosti funkce bylo potřeba dosáhnout uspokojivých výsledků. Chtěl bych tedy odpovědět na otázku, zda se České republice povedlo dosáhnout nastavených priorit z programu, kde se zaměřím především na konkrétní hmatatelné výsledky. V rámci předsednictví je též důležité reagovat na nečekané události, které mohou nastat. Proto bych chtěl též odpovědět na otázku, zda Česká republika dokázala včasné a dostatečně efektivně reagovat na tyto výzvy.

Druhá, ne méně podstatná část mé práce se bude zabývat tématem ČR jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN. OSN jako globální organizace je určovatelem bezpečnostní agendy. Jedním z vrcholných orgánů této organizace je Rada bezpečnosti, která se skládá z 15 členů. Z těchto 15 členů je 10 volených. České republice se hned po prvním roce samostatnosti povedlo prosadit na tento post, což je bráno též jako jeden z vrcholů české zahraniční politiky. Nejprve bych opět rád zmínil obecné informace ve vztahu Česká republika a OSN. V jedné z podkapitol se budu zabývat Radou bezpečnosti OSN obecně a v důležité podkapitole budu hovořit o událostech, které musela Česká republika jako nestálý člen Rady bezpečnosti v letech 1994 – 1995 řešit. Česká republika se ve své historii pokusila do této funkce prosadit opět pro období 2008 – 2009, kdy o tento post soupeřila s Chorvatskem. Snaha české politické špičky se nakonec stala neúspěšnou. Ve své práci se tedy budu pokoušet najít hlavní

důvody, proč nakonec Valné shromáždění OSN dalo přednost západobalkánskému státu.

Třetí a zároveň poslední podstatnou část své práce budu věnovat působení České republiky v rámci regionální organizace Visegrádská čtyřka. Visegrádská skupina není organizace, která by byla notoricky známa, a proto se v jedné kapitole budu věnovat stručné historii. Stručně se též zmíním o předsednictví ve Visegrádské skupině, kde můžeme vidět jisté podobnosti s předsednictvím v Radě EU. Jedna z těchto podobností je představení svého pracovního programu, který určuje kroky následného předsednictví. Program v rámci V4 je vypracováván pro jednotlivá ministerstva. Z českého programu, který byl představen pod názvem Inovativní Visegrád, jsem si vybral pouze dvě z těchto ministerstev. Jedním z nich je ministerstvo zahraničních věcí. Visegrádská skupina je založena na mezinárodní spolupráci, a proto považuji program vypracovaný v této oblasti za nejpodstatnější. Druhým ministerstvem, kterého se dotknu, bude ministerstvo obrany. Světová bezpečnost a připravenost bránit světový mír je totiž v posledních letech velice frekventované téma. Předmětem této kapitoly bude zodpovědět na otázku, zda Česká republika dosáhla svých cílů, které zmínila v pracovním programu.

Prameny pro práci jsem se snažil vybírat s ohledem na jejich relevantnost. Nejčastěji využívaným pramenem budou internetové zdroje, jelikož mnoho informací nebylo doposud publikováno v tištěné podobě. Využívat též budu monografie a sborníky, různé dokumenty neknižní povahy a v neposlední řadě články z odborných periodik. Specifickým pramenem pro mou práci jsou programy v rámci jednotlivých předsednictví, rezoluce, Charta OSN a deklaráce Visegrádské skupiny. V rámci kapitoly o EU bude nejfrekventovanějším jménem v citacích Petr Kaniok. Především publikaci *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, která byla vydána roku 2010, beru jako jeden ze svých stěžejních pramenů. Jako velice přínosné dále vidím internetové portály www.euroskop.cz, www.eu2009.cz a též oficiální stránky ministerstva zahraničních věcí České republiky www.mzv.cz. V rámci kapitoly o OSN bych vyzdvihl publikaci *Česká*

zahraniční politika. Česká republika v Radě bezděčnosti OSN 1994-95, na jejímž vzniku se podílel člen delegace České republiky v Radě bezpečnosti OSN v první polovině roku 1995 Jan Michal. V rámci kapitoly Visegrádská skupina budu čerpat hlavně z již uvedených deklarácí či z pracovního programu pro české předsednictví V4 2011 – 2012 *Inovativní Visegrád*. Jako velice důležitý zdroj mi dále poslouží oficiální internetové stránky organizace www.visegradgroup.eu.

2 EVROPSKÁ UNIE

2.1 Česká republika před vstupem do Evropské unie

Československo jako jedna ze zemí v rámci východního bloku nemohlo na členství v západních evropských organizacích ani pomýšlet. Do 90. let zde existovalo pouze několik vzájemných dohod mezi Západem a Východem. Po pádu komunistického režimu však začala všeobecná tendence integrovat se s ostatními státy Evropy. Konkrétně Československo přistoupilo k této snaze pod heslem: „Zpátky do Evropy“. Hned po listopadových událostech roku 1989 zaslal tehdejší předseda vlády Marián Čalfa předsedovi Evropských společenství (ES) Jacquesovi Delorsovi dopis, kde vyjádřil zájem o integraci do evropských struktur.¹ V roce 1990 byly zahájeny rozhovory o uzavření asociační dohody² mezi oběma stranami, které pozastavily procesy kolem rozpadu České a Slovenské federativní republiky ke konci roku 1992. Oficiální žádost o členství poté podala už samostatná Česká republika dne 17. 1. 1996 prostřednictvím tehdejšího předsedy vlády Václava Klause. Samotný proces rozšiřování byl zahájen dne 30. 3. 1998 v Bruselu za účasti ministrů zahraničí všech členů a deseti kandidátských států. Mezi léty 1998 – 2001 Česká republika předkládala Národní program přípravy ČR na členství v EU, kde se zmiňovala o změnách směřujících k integraci. Brusel na druhou stranu započal tzv. „screening“³, kde srovnával legislativu České republiky s evropským právem. Evropská komise též monitorovala politické dění v ČR a každoročně vydávala hodnotící zprávu. První byly velice kritické. Pozitivní zpráva se objevila až roku 2001, kde však stále visel otazník nad problematikou českých Romů. Zpráva z roku 2002 se zabývala hlavně Benešovými dekrety, které se nakonec neukázaly jako překážka pro vstup do EU. Poslední hodnotící zpráva byla vydána dne 5. 11. 2003, kde Komise navrhla rozšíření EU o Českou republiku a další kandidátské země. Evropská

¹ MZV (2010). *Historie vstupu České republiky do EU*

(http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/evropska_unie/ceska_republika_a_eu/historie_vstupu_ceska_republiky_do_eu.html, 28. 4. 2013).

² Bilaterální dohoda mezi EU a nečlenským státem, který vytváří rámec spolupráce pro pozdější vstup do organizace.

³ Anglické slovo, které lze přeložit do češtiny jako „prověřování“.

rada následně rozhodla v souladu s rozhodnutím Evropské komise, že deset nových členů bude přijato ke dni 1. 5. 2004 do struktur EU.⁴

Dne 13. – 14. 6. 2003 proběhlo v České republice referendum o vstupu do EU, kterého se zúčastnilo 55,21 % možných voličů. Pro vstup se vyjádřilo 77,33 %. Byla tak splněno kritérium nadpoloviční většiny stanovené pro vstup.⁵

2.2 Česká republika v EU

Česká republika se za dobu svou dvacetiletou samostatnost transformovala z původně komunistického, nedemokratického režimu do liberálně demokratického systému založeného na tržním hospodářství. Postupně překonala technologické a ekonomické mezery, které se nahromadili za dobu nesvobody 1938 – 1989. Navíc se za svou existenci připojila do důležitých mezinárodních organizací jako OECD, NATO, EU, atd.⁶ Jak jsem již uvedl v předchozí kapitole, Česká republika vstoupila do EU ke dni 1. 5. 2004 a stala se tak členem jedné z nejdůležitějších regionálních organizací na světě. Dne 21. 12. 2007 navíc Česká republika vstoupila do Schengenského prostoru, který funguje mezi většinou členů EU a dalšími evropskými státy. Českým občanům se tak otevřela větší svoboda při pohybu po Evropě.⁷

Od připojení České republiky k EU probíhá diskuze na téma vstupu do eurozóny. Pro účast daná země musí splnit kritéria dána maastrichtskou smlouvou. První možnost vstupu si stanovila sama česká vláda na období mezi léty 2009 – 2010, avšak předepsaná kritéria splněna nebyla. V současné době je termín vstupu zatím blíže nespecifikován.⁸

⁴ Euroskop. *Vstup ČR do EU* (<https://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>, 28. 4. 2013).

⁵ Volby. *Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii konané ve dnech 13.-14.06.2003* (<http://volby.cz/pls/ref2003/re13?xjazyk=CZ>, 28. 4. 2013).

⁶ Cabada – Waisová 2011: 197.

⁷ Euroskop. *Vstup ČR do Schengenu* (<https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>, 28. 4. 2013).

⁸ ČNB. *Euro – dotazy veřejnosti k zavedení Eura v České republice* (http://www.cnb.cz/cs/faq/euro_dotazy_veřejnosti_zavedeni_eura.html#1, 28. 4. 2013).

Česká republika je zastoupena ve všech důležitých orgánech EU. V Evropském parlamentu, který se momentálně skládá ze 754 poslanců, zastupuje Českou republiku 22 poslanců, kteří reprezentují zájmy zvolených českých politických stran.⁹ V Evropské komisi, kam každý členský stát vysílá jednoho představitele, působí za Českou republiku od roku 2010 Štefan Füle. Konkrétně mu byl dán na starost resort rozšíření a politika sousedství.¹⁰ Česká republika se samozřejmě zúčastňuje i zasedání Rady EU, kam vysílá své ministry dle právě projednávané problematiky. Při hlasování Česká republika disponuje 12 hlasy na základě kvalifikované většiny.¹¹ Zasedání Evropské rady, kterému nově od ratifikace Lisabonské smlouvy předsedá Herman Van Rompuy, se při schůzích zúčastňují nejvyšší političtí představitelé všech členů. Za Českou republiku tuto funkci nyní plní premiér Petr Nečas.¹² Čeští občané dále působí i na dalších postech v rámci EU, kde reprezentují jak unijní, tak české zájmy.¹³

2.3 Předsednictví Rady EU obecně

2.3.1 Obecné principy

Předsednictví Rady Evropské unie je funkce, v níž se postupně střídají všechny členské státy. Předsednictví je však velice slabě teoreticky právně vymezeno. Pevně ukotvena v legislativě je pouze tzv. rotační rovnost. Základ rotace v pozici předsedy byl položen již roku 1951 při založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), kdy se stanovilo, že se členské státy budou střídát po tříměsíčním období vzestupně podle abecedního pořadí. V roce 1957 při

⁹ Evropská unie. *Evropský parlament. Poslanci EP* (<http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/performsearch.html?search=true&webCountry=CZ&webTermId=7>, 28. 4. 2013).

¹⁰ Evropská unie. *Evropská komise* (http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_cs.htm, 28. 4. 2013).

¹¹ Evropská unie. *Rada Evropské unie* (http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_cs.htm, 28. 4. 2013).

¹² Evropská unie. *Evropská rada* (<http://www.european-council.europa.eu/the-institution?lang=cs>, 28. 4. 2013).

¹³ MZV. *Nejvýznamnější Češi v institucích EU* (http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/cesi_v_ridicich_funkcich_evropskych/index.html#soudni_dvur_EU, 28. 4. 2013).

příležitosti podpisu Římské smlouvy bylo střídání předsednictví přijato i v nově vznikajících organizacích - Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom). Předsednictví se touto smlouvou navíc prodloužilo na šestiměsíční období. Právní ukotvení následně přinesla Slučovací smlouva¹⁴ z roku 1965.¹⁵

Po vstupu dalších států do organizace se muselo začít zohledňovat i několik dalších faktorů, které budou ovlivňovat pravidla rotace předsednictví. Těmito faktory jsou např. velikost země, geografická poloha a doba vstupu.¹⁶ V roce 2006 bylo navíc uvedeno do praxe tzv. týmové předsednictví, kde tři po sobě jdoucí předsednické země představují společný program na dobu 18 měsíců, který společně vypracují.¹⁷ S ratifikací Lisabonské smlouvy v prosinci 2009 byl zachován již tradiční šestiměsíční rotační systém, který je zasazen do osmnáctiměsíčních cyklů.¹⁸

Druhým z důležitých principů je nestrannost předsedající země. Tento princip však není nijak pevně ukotven v právu. Všeobecně se však předpokládá, že předsednický stát bude vykonávat funkci ve prospěch Unie a ne podle vlastních národních zájmů.¹⁹

2.3.2 Funkce předsedající země

Z pozice předsednické země Rady EU vyplývá několik funkcí. Před ratifikací lisabonské smlouvy byla předsedající země především reprezentantem EU před nečlenskými státy a též před ostatními institucemi v rámci EU. Důležitou funkcí v rámci předsednictví je práce manažerská, kdy předsednická země organizuje, připravuje a řídí schůze Rady EU, řídí Evropskou radu (změna s Lisabonskou smlouvou, viz níže), schůze jednotlivých ministerstev, summity apod.

¹⁴ Sjednocení ESUO, EHS a Euratom do jedné organizace – Evropská společenství (ES).

¹⁵ Kaniok 2008: 38-40.

¹⁶ Euroskop. *Rada Evropské unie* (<https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-evropske-unie/>, 28. 4. 2013).

¹⁷ Karlas 2008: 18.

¹⁸ Váška 2011: 148-149.

¹⁹ Pitrová – Kaniok 2005: 10.

Předsednická země působí v rámci EU též v pozici tzv. mediátora, který by měl předcházet možným konfliktům mezi členy Unie či institucemi Unie. Předsednictví v Radě EU funguje dokonce i jako určitá prezentace, kdy se předsednické státy snaží obhajovat své národní zájmy, ve kterých se cítí silní.²⁰ Prakticky nejmladší a velice důležitou funkcí předsedy Rady EU je možnost prosazování politických priorit. Před nástupem do funkce představí stát svůj program, který nesmí odporovat společnému osmnáctiměsíčnímu programu. Předsednický stát také přebírá agendu po předchozích předsedajících zemích. V praxi má otevřenou cestu, jak s touto pravomocí bude zacházet. Může za své funkční období agendu v určitém směru rozšířit, nezabývat se jí, či ji potlačit a upřednostnit jiné položky.²¹

Před ratifikací Lisabonské smlouvy se předsednictvím Rady EU zabývalo několik světových politologů jako např. J. Tallberg, O. Elgströme, P. Sherrington a další. Všichni tito autoři se prakticky shodovali především na čtyřech základních funkcích předsednictví, kterými jsou administrace a řízení práce Rady, vytyčení politických priorit, vyjednávání a reprezentace Rady.²²

S platností Lisabonské smlouvy od prosince 2009 došlo ke zmenšení pravomocí předsednické zemi díky nově vzniklým postům v EU – předseda Evropské rady a vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Post předsedy Evropské rady ubírá předsednické zemi pravomoci, jako byla organizace Evropské rady a reprezentace EU navenek. Vznikla tak jakási hybridní forma předsednictví, které kombinuje funkční a národní logiku.²³ Se vznikem tohoto modelu tak došlo k narušení dosavadní jednoty a k rozmělnění odpovědností, které měl dříve na starosti nejvyšší politický představitel předsedající země.²⁴

²⁰ Pitrová – Kaniok 2005: 10-15.

²¹ Kaniok 2008: 82-93.

²² Pitrová – Kaniok 2006: 195.

²³ Váška 2011: 148-149.

²⁴ Váška 2011: 154.

2.4 České předsednictví v Radě EU 2009

Předsednictví Rady EU je jedna z nejdůležitějších funkcí členského státu, kterou musí splnit. Tato povinnost je spojena s mnoha povinnostmi. Proto se na ni předsedající státy musí dostatečně připravit a vyčlenit finanční prostředky na jeho provoz. Zvláštností českého předsednictví bylo, že se stalo jedním z posledních předsednictví před ratifikací Lisabonské smlouvy. Přípravy českého předsednictví začaly již roku 2006, kdy byl do čela organizace postaven tehdejší ministr zahraničních věcí a budoucí místopředseda vlády pro evropské záležitosti Alexandr Vondra.²⁵ Začalo se usilovně pracovat na formulaci priorit, přehledech, kalendáři připravovaných událostí apod. Stálé zastoupení České republiky při EU, které sídlí v budově Rue Caroly v Bruselu, muselo pronajmout další budovu v sousedství pro lepší organizaci práce. Do těchto nově vzniklých prostor se přesunula Česká ambasáda v Belgii, organizace Czech Tourism, Czech Centre, Czech Trade, Česká podnikatelská reprezentace při EU (CEBRE) a zastoupení jednotlivých českých regionů.²⁶ Rozrůst se musel i počet zástupců v Bruselu. Celkově zde působilo 146 diplomatů a okolo 1500 úředníků.²⁷ Česká republika se předsednictví Rady Evropské unie ujala od 1. ledna do 30. června 2009.

2.4.1 Kontext českého předsednictví

Česká republika se stala předsednickou zemí s několika výchozími pozicemi, kdy byla brána jako nezkušený, vnitropoliticky konfrontační, euroskeptický stát. České předsednictví tak předcházela určitá skepse, ale i určitý optimismus. Optimismus vyplýval z několika bodů. Zaprvé, že se od českého předsednictví příliš neočekávalo, což znamenalo, že i běžný průběh předsednictví bude brán jako úspěch. Zadruhé, že český euroskeptismus zůstává pouze v rétorické rovině a příliš se v české politické praxi vůči EU nepromítá. Třetí optimistický bod byl,

²⁵ Beneš – Braun 2010: 65.

²⁶ Rovná 2008: 62-63.

²⁷ EU2009.CZ (2009). *České předsednictví v číslech* (http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_cisla_cs.pdf, 28. 4. 2013).

že Česká republika dokáže rychle a efektivně zareagovat na aktuální dění, což jsme mohli např. vidět na reakci při tsunami v jihovýchodní Asii roku 2004. Za čtvrté, že Česká republika ve své zahraniční politice vystupuje multilaterálně, což je jedna z podstat fungování EU. A konečně za páté, že příprava na české předsednictví nebyla zanedbána.²⁸

České předsednictví se stalo nástupcem velice ambiciózního počínání Francie, jejíž tehdejší prezident Nicolas Sarkozy vytvořil mediálně silné a aktivní předsednictví. V globálním kontextu doprovázel české předsednictví fakt, že se Francie nijak netajila tím, že nepovažuje Českou republiku za vhodného nástupce do čela EU. Globální souvislosti byly také určovány střídáním politické elity v čele USA, kdy byl zvolen Barack Obama novým americkým prezidentem, neúčastí České republiky v eurozóně a v několika dalších důležitých projektech EU.²⁹ České předsednictví bylo též doprovázeno tzv. Three Gs': Gas, Gaza, Global financial and economy crisis, které vzbudilo u zahraničních médií strach, zda je v kompetenci České republiky se s těmito výzvami poprat.³⁰

Globální kontext doplňoval kontext vnitropolitický, který nebyl nikterak lichotivý. Česká politická situace byla nestabilní, jelikož při posledních parlamentních volbách před předsednictvím v roce 2006 nezískala pravice ani levice většinu. Po několika mezistranických jednáních došlo nakonec v lednu 2007 k vytvoření koalice za účasti ODS, KDU-ČSL a Zelených, za podpory dvou poslanců z ČSSD. Takto vytvořený aparát rozhodně nebyl pevný, čehož si všímala i zahraniční média. Navíc tehdejší předseda ČSSD Jiří Paroubek avizoval, že i při průběhu českého předsednictví bude vláda pod neustálým opozičním útokem. Dalším vnitřně politickým ukazatelem, který nevyzníval dobře pro české předsednictví, byl fakt, že Česká republika dlouhodobě nevyjadřovala velký zájem o evropskou integraci. České předsednictví před jeho začátkem nepodpořila ani osoba tehdejšího prezidenta Václava Klause, který je

²⁸ Drulák 2008: 137-139.

²⁹ Kaniok 2010: 100-102.

³⁰ Beneš – Braun 2010: 66.

brán jako architekt českého euroskeptismu.³¹ Václav Klaus se svým názorem nijak netajil, když otevřeně do médií mluvil o svém negativním postoji vůči EU. Další neuspokojivý ukazatel vzešel z měření Eurobarometru³², kdy se ukázalo, že pouze 46% českých občanů považuje členství v EU za prospěšné. Stejně vlažně se česká veřejnost stavila i k souvislostem okolo Lisabonské smlouvy. Dle průzkumu téměř 80% Čechů nevědělo či matně tušilo, co tento pojem označuje. Podobný nezájem byl projevován i k samotnému předsednictví.³³

V součtu tak globální a vnitropolitický kontext vyzníval pro české předsednictví velice nepříznivě, což podškrty články v českých a zahraničních mediích koncem října 2008. Objevovaly se dokonce úvahy, zda by si Česká republika neměla vyměnit předsednictví se Švédskem. Oficiálně s tímto výrokem vystoupil bavorský poslanec Ingo Friedrich. Podobným způsobem se snažila české předsednictví obejít i Francie. Diskuze o výměně předsednictví utnula až schůzka německé kancléřky Angely Merkel s Alexandrem Vondrou.³⁴

S takto negativně nastaveným diskursem se české předsednictví nemohlo pustit do nastolování nových otázek nebo posouvání EU nějakým zásadním směrem a muselo vystupovat pouze jako nízkoprofilové. Hlavním úkolem tedy bylo zajistit roli nestranného zprostředkovatele při pokračování v nastavené agendě, dostatečně reagovat na nepředvídané události a zajistit úspěšné fungování Rady EU a Evropské rady.³⁵

2.4.2 Komunikace a prezentace českého předsednictví

Zástupci České republiky si uvědomovali váhu předsedání v Radě EU, a proto již v červenci 2007 představili koncepci komunikace a prezentace českého

³¹ Kaniok 2009: 143-144.

³² Série průzkumu veřejného mínění o EU v členských státech.

³³ Kaniok 2010: 105-106.

³⁴ IDNES (2008). *Vyměňte si předsednictví se Švédy, vzkázali do Prahy europoslanci* (http://zpravy.idnes.cz/vymente-si-predsednictvi-se-svedy-vzkazali-do-prahy-europoslanci-1ct-/zahranicni.aspx?c=A081029_190949_zahranicni_stf, 28. 4. 2013).

³⁵ Drulák 2008: 139-140.

předsednictví. V tomto dokumentu definovali principy komunikace před a během předsednictví, nástroje komunikace pro srozumitelné a jasné sdělování informací o českém předsednictví a v poslední řadě se zaměřila na koncepci komunikace k cílovým skupinám, na které byla komunikace zaměřena. V rámci lepší komunikace byl zřízen tzv. Kulatý stůl komunikace, kde se scházeli tiskoví mluvčí jednotlivých resortů, tiskový mluvčí Stálého zastoupení České republiky při EU v Bruselu a další osoby pověřené na jednotlivých resortech za komunikaci. Mezi základní principy komunikace měla patřit hlavně otevřenost a dostupnost, aktivní přístup, konzistentnost, spolehlivost poskytovaných informací, včasnost, relevantnost, efektivita a dialog. Důležitým faktem, který si političtí představitelé uvědomovali, bylo, že předsednictví v Radě EU může zajistit lepší pochopení dění v Unii pro české obyvatele a zároveň se zde nabízela dobrá možnost vytvoření příznivého obrazu České republiky před ostatními státy. Nástrojem pro komunikaci dovnitř se stala hlavně média, vydávané propagační materiály³⁶, či internetové stránky. Nástrojem pro komunikaci směrem ven bylo pořádání nejrůznějších společenských a kulturních akcí, kde se Česká republika prezentovala jako kulturně a ekonomicky rozvinutý evropský stát, který je konkurenceschopný a má co nabídnout. Ke komunikaci a prezentaci na internetu sloužila hlavně speciálně vytvořená stránka www.eu2009.cz. Další internetové zdroje, které přinášely čerstvé novinky o českém předsednictví, byly např. www.euroskop.cz, www.eu.vlada.cz, www.czechrep.be, webové stránky jednotlivých resortů apod.³⁷ V rámci propagace českého předsednictví bylo v konečném součtu uspořádání okolo 500 kulturních akcí v České republice, Evropě, ale i jinde ve světě. Bylo vytisknuto okolo 80 000 brožur a rozdáno okolo 14 000 kravat, 7 000 šátků, 36 000 propisovacích tužek.³⁸

³⁶ Např. publikace České předsednictví EU 2009. *Otázky a odpovědi*. Dostupné online na: http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/_esk__p_edsednictv__EU_2009_bro_ura.pdf, 28. 4. 2013.

³⁷ Vláda (2007). *Shrnutí Koncepce komunikace a prezentace předsednictví České republiky v Radě EU* (http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/shrnuti_koncepce_komunikace_a_prezentace_predsednictvi.pdf, 28. 4. 2013).

³⁸ EU2009.CZ (2009). *České předsednictví v číslech* (http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_cisla_cs.pdf, 28. 4. 2013).

Velice kontroverzní se stala prezentace Českého předsednictví z rukou umělce Davida Černého a jeho spolupracovníků pod názvem Entropa. Dílo bylo vyrobeno na zakázku české vlády. Na díle přislíbily spolupráci umělci ze všech členských států, kteří měli svým uměleckým dílem představit svou zemi. Projekt byl však nakonec vypracován pouze několika lidmi okolo Davida Černého. K odhalení došlo 15. 1. 2009 v Bruselu Alexandrem Vondrou. Jednalo se o plastiku, která zobrazovala jednotlivé státy dle jejich národních stereotypů. Zpracování se dotklo několika států, za což se pan Vondra při odhalení omluvil se slovy, že se jedná pouze o umělecké dílo, které se nemělo nikoho dotknout. V duchu jeho slov pokračoval i umělec David Černý, který se omluvil i vládě České republiky.³⁹ Mezi nespokojenými státy byly hlavně Bulharsko a Slovensko. Bulharsko zobrazeno jako turecká toaleta muselo být nakonec z karikatury zcela odstraněno. Slovensko zobrazeno jako kus salámu omotaný maďarskou trikolorou, se nakonec spokojilo s omluvou.⁴⁰

2.4.3 Pracovní program – Francie, Česká republika, Švédsko

Předsednictví České republiky bylo zasazeno do osmnáctiměsíčního programu, na němž spolupracovala společně s Francií, která byla předsednickou zemí v druhé polovině roku 2008, a se Švédskem, které nastoupilo druhou polovinu roku 2009. V červenci 2008 představil trojlístek těchto států pracovní program, kde si vytyčil hlavní témata. Výchozí strategie programu Tria byla energetická a klimatická politika. Pracovní program používal pojmy jako bezpečná, konkurenceschopná a z hlediska životního prostředí udržitelná energie. Státy se také zavázaly k prosazování konkurenceschopnosti EU na základě dobře fungujícího vnitřního trhu. Jeden z cílů programu byl i udržitelný rozvoj, který se měl zaměřit na rozvoj hlavně v regionu Baltského moře. Dalšími oblastmi, které

³⁹ Česká televize (2009). *Alexandr Vondra v Bruselu: Entropa je umělecké dílo, nic má, nic víc* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/41768-alexandr-vondra-v-bruselu-entropa-je-umelecke-dilo-nic-vic-nic-min/>, 28. 4. 2013).

⁴⁰ Česká televize (2009). *Bulharsko z Bruselu zmizí zřejmě v pondělí, Slovensko zůstává* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/41934-bulharsko-z-bruselu-zmizi-zrejme-v-pondeli-slovensko-zustava/>, 28. 4. 2013).

předsednické Trio zahrnuje do svého programu, bylo rozšíření spolupráce v rámci společné zemědělské politiky, rozvoj prostoru svobody, bezpečnosti a práva, posílení vzájemných vztahů s nečleny EU, spolupráci s dalšími organizacemi (OSN, NATO) nebo prosazování lidských práv a svobod.⁴¹

2.4.4 Pracovní program a priority ČR během předsednictví v Radě EU

Před vykonáváním činnosti musela představit Česká republika svůj vlastní pracovní program, kam zapracovala mimo svých priorit i další oblasti, kterými se bude zabývat. Přípravy obsahové stránky českého předsednictví byly zahájeny již roku 2006 a probíhaly ve třech úrovních. První úroveň byly tzv. hlavní priority, což jsou hlavní témata, kterými se české předsednictví zabývalo. Druhou úroveň byly tzv. sektorové priority, což jsou priority, které Česká republika prosazovala v rámci jednotlivých složení Rady EU. Poslední úroveň byl společný osmnáctiměsíční program s Francií a Švédskem (viz kapitola 2.4.2). Česká republika vstoupila do postu předsedy Rady EU v poměrně bouřlivém období (viz kapitola 2.4.1), což musel český program zohlednit. Předsednictví se též odehrálo v symbolickém rámci. Během českého vystoupení v rámci EU se konalo 20. výročí přelomových událostí z roku 1989, 30. výročí prvních přímých voleb do Evropského parlamentu a 60. výročí založení NATO.⁴²

Jako motto svého předsednictví si Česká republika vybrala: „Evropa bez bariér“. Což bylo vysvětlováno jako Evropa bez vnitřních ekonomických, kulturních a hodnotových bariér pro občany, podnikatele a ekonomické subjekty. Tomuto mottu můžeme i rozumět ve smyslu Evropa otevřená světu, nikoliv však bezbranná vůči nelegálním aktivitám a útokům. Motto bylo symbolické i v tom ohledu, že v době předsednictví České republiky se konalo 20. výročí pádu Železné opony a 5. výročí historicky největšího rozšíření EU. Hlavními

⁴¹ Plné znění osmnáctiměsíčního programu lze nalézt na: EU2009.CZ. *Trio předsednictví* (<http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/presidency-trio/spolecny-program-francie--ceske-republiky-a-svedska.PDF>, 28. 4. 2013).

⁴² Manda 2008: 17-24.

prioritami českého předsednictví se stala tzv. tři „E“ – Ekonomika, Energetika a Evropská unie ve světě. V oblasti ekonomiky šlo hlavně o zastavení prohlubování ekonomické krize, které bylo zastřešeno společným plánem – Evropský plán hospodářské obnovy. Evropská rada schválila tento plán v prosinci 2008. Dále rozvoj lidského kapitálu a odstraňování vnitřních a vnějších bariér, které brání naplnění všech svobod⁴³ či konkurenceschopnost evropského trhu. V oblasti energetiky šlo hlavně o posílení obnovitelných zdrojů a společného energetického trhu, o energetickou bezpečnost, o stabilizaci vztahů s hlavními dodavateli energie do Evropy (Rusko) a budování vztahů s dodavateli novými nebo o přípravu širokého mezinárodního konsensu, jak čelit klimatické změně. Pojem Evropská unie ve světě neznamenal nic jiného, než rozvíjení zahraničních vztahů, jak mezi členy Unie, tak např. i s USA, Ruskem a dalšími státy. Dále se Česká republika zavázala k podpoře lidských práv, budování právních států, rozvoji demokracií a podporu při řešení konfliktů ve světě.⁴⁴

2.4.5 Výsledky českého předsednictví v Radě EU

Česká republika vstupovala do čela EU bez velkých očekávání na úspěch, což v konečném součtu mohlo pro předsednictví vyznít lépe. Pokud opomeneme negativní mediální hodnocení, které se okolo českého předsednictví točilo, lze považovat české předsednictví v rámci možností za úspěšné. České předsednictví si dobře poradilo s organizační funkcí, kdy za svého působení uspořádalo okolo 3000 zasedání na různých úrovních. Při prosazování svých priorit si počínalo aktivně a podařilo se mu naplnit téměř vše, co si předsevzalo. V rámci českých možností byla splněna i role reprezentanta Unie. Z hlediska vyjednávání kompromisů v Radě EU se dokonce České republice podařilo překonat předchozí francouzské a slovinské předsednictví, když se podařilo najít shodu ve více než

⁴³ Tento pojem souvisí se společným trhem EU. V podstatě se jedná o čtyři svobody – volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Nově se ještě mluví o volném pohybu informací.

⁴⁴ EU2009.CZ (2009). *Pracovní program českého předsednictví. Evropa bez bariér* (http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf, 28. 4. 2013), s. v-vii.

80 položkách. Kladné body si české předsednictví připisovalo hlavně v prvních měsících, kdy situace slibovala i velice uspokojivé hodnocení v konečném součtu. Problém však nastal na konci března 2009, kdy padla vláda Mirka Topolánka. Politická elita tak zmařila dosavadní práci diplomatů a po počátečních úspěších z prvních měsíců se nálada opět vrátila do období před předsednictvím.⁴⁵ Česká republika, která v Evropě působí jako stát s nálepkou euroskeptika a méně vyspělé země, se mohla tohoto označení úspěšným předsednictvím zbavit, avšak tento proces byl vnitřními událostmi v rámci předsednictví zbrzděn. I přes to, že se české předsednictví nedopustilo prakticky žádné fatální chyby, česká politická špička díky vystupování prezidenta Klause a pádu vlády v tu neméně vhodnou chvíli vrhla na finální hodnocení negativní světlo a potvrdila i skepsi ke státům, které do EU přistoupily později.⁴⁶

2.4.5.1 Ekonomika

Ke konci roku 2008 došlo k prohloubení Světové finanční krize, kdy se propadaly burzy po celém světě. Je tedy samozřejmostí, že české předsednictví, které si mimo jiné ekonomiku uvedlo jako jednu ze svých tří hlavních priorit, muselo věnovat tomuto tématu velkou pozornost. Důležité bylo zejména skloubit krátkodobě orientované politiky se zmírněním dopadů hospodářské a finanční krize. Pracovalo se zejména na Evropském plánu hospodářské obnovy, který měl řešit současně vzniklou krizi, a na obnovení Lisabonské strategie⁴⁷ i po roce 2010. Rada EU pod vedením českého předsednictví se dále zaměřila na ozdravení finančních trhů, kdy bylo dosaženo dohody o společných principech nakládání se znehodnocenými aktivy a přijetí závěrů týkajících se bankovního kapitálu. Došlo také k dohodě o vzniku Evropské rady pro systémová rizika, která se má zabývat makroekonomickou stabilitou a vyhodnocovat rizika pro finanční stabilitu. Dalším vytvořeným orgánem se stal Evropský systém orgánů

⁴⁵ Kaniok 2009: 146-149.

⁴⁶ Drda 2009.

⁴⁷ Ekonomická strategie, která byla přijata roku 2000 v Lisabonu. Cílem této strategie je konkurenceschopná, dynamická, světová ekonomika.

dohledu nad finančním trhem, který má dohlížet nad mikroekonomickými ukazateli. V rámci stabilizace mezinárodního finančního trhu Česká republika zastupovala EU na summitu G20 v Londýně. Důležitá opatření, která měla předejít dopadům ekonomické krize, byla přijata i např. v daňové oblasti. V návaznosti na francouzské předsednictví byla přijata směrnice o společném systému DPH, která členským státům umožňuje snížení sazby DPH v oblastech, kde se vyskytuje vysoký podíl lidské práce. Pro obnovu unijní ekonomiky se stal důležitý automobilový průmysl, kdy v rámci českého předsednictví byl přijat rámec pro obnovu vozového parku, který se těšil hlavně v první polovině roku 2009 velkému úspěchu. V rámci konkurenceschopnosti se české předsednictví snažilo o zlepšení postavení malých a středních podniků, zdůrazňování potřeby neuchylovat se k protekcionismu a zachování hospodářské soutěže. Výsledkem této snahy bylo přijetí několika aktů a revizí.⁴⁸

Ve výsledku lze považovat české předsednictví v rámci ekonomických priorit za úspěšné, protože Česká republika dokázala dokončit téměř všechny vytyčené cíle a aktivně se snažila o zastavení prohlubování krize. Na druhou stranu je však nutné podotknout, že většina programových cílů byla realizována v rámci nastavených priorit EU, či se jednalo o dokončení iniciativ předchozího francouzského předsednictví. České předsednictví tak s něčím závratně novým či přelomovým v rámci ekonomiky pro EU nepřišlo.⁴⁹

2.4.5.2 Energetika

Česká republika si při svém předsednictví v EU zvolila energetiku jako druhé z hlavních témat svého programu. Jedním ze stěžejních prvků byla energetická bezpečnost. Jak jsem již uvedl v kapitole o kontextu českého předsednictví, Česká republika nastoupila do čela Rady EU v komplikované době, kdy na začátku roku 2009 kvůli neshodě mezi Ukrajinou a Ruskem došlo k přerušení

⁴⁸ Abrahám – Zemanová 2009: 11-13.

⁴⁹ Abrahám – Zemanová 2009: 15.

dodávky plynu do Evropy. Česká republika byla tak hned od počátku vystavena nelehké zkoušce a musela zajistit společnou řeč mezi hlavními aktéry v této otázce. Jednání na znovuspuštění plynu se zúčastnil tehdejší premiér České republiky Mirek Topolánek jakožto zástupce EU. K dohodě mezi státy nakonec došlo a práce českého předsednictví v této otázce bylo pozitivně oceněno i zahraničními médii.⁵⁰

Česká republika si dala za úkol i stabilizaci vztahů s největšími energetickými dodavateli. Za českého předsednictví se tak uskutečnilo na konci dubna v Moskvě zasedání Stálé rady pro partnerství EU-Rusko v oblasti energetiky, kde byla dohodnuta další spolupráce v blízké budoucnosti. Obě strany se navíc dohodly na hledání společné energetické politiky. Dalším úspěchem českého předsednictví v rámci energetiky se stal summit Jižní koridor – Nová hedvábná stezka. Došlo zde totiž k podepsání společné deklarace mezi EU, Ázerbájdžánem, Gruzii, Tureckem a Egyptem, kde se státy zavázaly k intenzivnější spolupráci, což podpořilo energetickou bezpečnost v EU. Za českého předsednictví byl dále přijat již zmíněný Plán hospodářské obnovy Evropy, kdy z celkové výše 5 miliard euro bylo uvolněno 3,98 miliard euro do energetických projektů, jako např. energetická infrastruktura (projekt Nabucco, apod.) nebo pobřežní větrné energie.⁵¹

2.4.5.3 Evropa ve světě

Česká republika musela řešit při svém působení v čele EU několik vzniklých mezinárodních problémů a zároveň naplňovat svůj program. V rámci nastavených priorit došlo k mnohým mezinárodním jednáním na téma bezpečnost, konkurenceschopnost apod. Významným se stala příprava a schválení konceptu Východního partnerství. Oficiální zahájení se uskutečnilo pod taktovkou České

⁵⁰ EUROSOP (2009). *AFP: Začátek předsednictví, ČR zasluhuje uznání* (<https://www.euroskop.cz/706/10242/clanek/afp-zacatek-predsednictvi-cr-zasluhuje-uznani/>, 28. 4. 2013).

⁵¹ EU2009.CZ (2009). *Výsledky českého předsednictví v Radě EU* (http://eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_vysledky_cs_2.pdf, 28. 4. 2013), s. 9.

republiky dne 7. 5. 2009 v Praze za účasti vrcholných představitelů EU a šesti partnerských států – Arménie, Běloruska, Gruzie, Moldavska a Ukrajiny. Od summitu začalo docházet k vzájemným komunikacím, které se týkají hlavně demokracie, energetické bezpečnosti a mezilidských kontaktů. Česká republika v rámci svého předsednictví musela bravurně zvládnout spolupráci EU-Rusko. Jednání bylo zásadní hlavně v tom ohledu, že ve společnosti stále doznávaly důsledky konfliktu v Gruzii ze srpna 2008 a v druhé řadě plynová krize z počátku roku 2009. Mezi dny 21. – 22. 5. se tak uskutečnil již 23. summit EU-Rusko, kde se projednávaly otázky týkající se hlavně energetické bezpečnosti, poskytnutí záruk ze strany Ruska na dodávky plynu a vzájemného přístupu k vzájemné zahraniční politice. Výsledkem se staly nové Dohody o partnerství a spolupráci s Ruskem. Rusko dokonce předložilo svou novou iniciativu v oblasti ekonomiky.⁵²

Důležité bylo i úspěšné navázání vztahů s novou americkou administrativou Baracka Obamy. 5. 4. 2009 tak došlo k neformálnímu summitu EU-USA, kde hlavy členských států EU diskutovaly s prezidentem Obamou o tématech jako např. hospodářská a finanční krize, situaci na Blízkém východě apod. Ve stejnou dobu se uskutečnilo i setkání ministrů zahraničních věcí členských států, kteří se zabývali tématem východní Evropy, západním Balkánem, Afghánistánem, Pákistánem apod. Díky dobře přípravě došlo ke shodě názorů v různých tématech a zároveň potvrzení pokračování úzké spolupráce mezi EU a USA.⁵³

České předsednictví se též muselo zabývat situací na Blízkém východě. Již před oficiálním startem předsednictví ke konci roku 2008 bylo jasné, že dojde k eskalaci konfliktu mezi Izraelem a Palestinou. Pro Evropskou unii je téma sporů na Blízkém východě komplikovaným tématem, proto bylo důležité, jaké stanovisko české předsednictví zaujme. Tehdejší česká vláda zaujímala stanovisko proizraelské, což se ovšem nedalo považovat za názor celé EU. Proslov tiskového mluvčího českého předsednictví Jiřího F. Potužníka, že útok

⁵² EU2009.CZ (2009). *Výsledky českého předsednictví v Radě EU* (http://eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_vysledky_cs_2.pdf, 28. 4. 2013), s. 28-29.

⁵³ Tamtéž, s. 29-30.

izraelské strany je chápán jako součást defenzivní a nikoli ofenzivní politiky, byl tak brán jako zahraničně politické faux pas.⁵⁴ EU nakonec vyslala dne 4. 1. 2009 do oblasti skupinu vyjednávačů, které vedl ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg. Karla Schwanzenberga na této cestě doprovodili ministři zahraničních věcí Švédska Carl Bildt a Francie Bernard Kouchner, člen Evropské komise Benito Ferrero-Waldner a vysoký představitel pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku Javier Solana. Tento tým před odletem potvrdil proizraelské pozice, kdy šéf delegace prohlásil, že útočník je vždy ten, kdo začne střílet. Delegace vyslána EU byla však nakonec zastíněna pracovní skupinou tehdejšího francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho.⁵⁵ Uklidnění konfliktu na Blízkém východě se tedy jako úspěch Českého předsednictví počítat nemůže.

Západní Balkán a středomoří bylo též jedním z témat českého předsednictví. V tomto ohledu došlo ve dnech 27. – 28. 3. došlo k neformálnímu jednání ministrů zahraničních věcí Gymnichu⁵⁶ v Hluboké nad Vltavou. České předsednictví na tomto setkání podpořilo zapojení Kosova v rámci procesu evropské integrace, pokročilo se k posílení pozice v Bosně a Hercegovině a též zájem o integraci zemí západního Balkánu do EU.⁵⁷

České předsednictví dále projevovalo zájem rozvíjet vztahy i s dalšími oblastmi, kdy došlo k obnovení dialogu s Čínou, který vyvrcholil summitem EU-Čína v květnu v Hanoji. České předsednictví navíc uspořádalo summit EU-Kanada, který proběhl 6. 5. 2009. V rámci předsednictví došlo k summitu i s dalšími státy jako např. Japonskem a Korejskou republikou, došlo k setkání ministrů zahraničních věcí EU-ASEAN⁵⁸, EU-státy Perského zálivu nebo Afganistánem a Pákistánem. Dále 11. – 14. 5. 2009 se v Praze uskutečnilo jednání ministrů

⁵⁴ Tiskový mluvčí se nakonec omluvil za nepřesné vyjádření, kdy se odvolal, že si nesprávně ověřil dostupné informace. Jeho výrok však zpochybnil kompetentnost a organizovanost českého předsednictví.

⁵⁵ Kaniok 2010: 145-146.

⁵⁶ Název dle německého zámku Gymnich. Jedna se o neformální setkání ministrů zahraničních věcí, kde je možností diskutovat nejrůznější témata za jednacím stolem či neformálně při doprovodných akcích.

⁵⁷ EU2009.CZ (2009). *Výsledky českého předsednictví v Radě EU* (http://eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_vysledky_cs_2.pdf, 28. 4. 2013), s. 29.

⁵⁸ Sdružení národů jihovýchodní Asie.

zahraničních věcí EU a Skupiny Rio.⁵⁹ Postup zaznamenal i rozhovor s Kubou na téma lidská práva a rozvojová spolupráce.⁶⁰

Vzhledem k četnosti jednání a kontaktů s ostatními státy se může české předsednictví jevit jako úspěšné. Jistým neúspěchem bylo jednání na Blízkém východě, které však vystřídal úspěch při řešení plynové krize.

⁵⁹ Uskupení, které zahrnuje 23 států z Latinské Ameriky a Karibiku.

⁶⁰ Kaniok 2010: 149.

3 ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

3.1 Rada bezpečnosti OSN obecně

Organizace spojených národů byla oficiálně založena 24. 10. 1945, kdy došlo k ratifikaci nejdůležitějšího dokumentu, Charty OSN, ze stran Spojeného království, Spojených států amerických, Číny, Francie a Sovětského svazu. Dnes se každoročně slaví tento den jako Den Spojených národů.⁶¹ OSN tvoří šest hlavních orgánů, mezi něž patří Valné shromáždění, Rada bezpečnosti, Ekonomická a sociální rada, Poručenská rada, Mezinárodní soudní dvůr a sekretariát, v jehož čele stojí generální tajemník. Konkrétně Rada bezpečnosti OSN je jeden z nejdůležitějších orgánů, který má zajišťovat všesvětový mír, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, rozvíjet spolupráci v oblasti lidských práv a svobod, rozvíjet spolupráci při řešení mezinárodních problémů, apod. Členské státy OSN, které jsou zavázány Chartou OSN, musí přijmout a plnit všechna rozhodnutí vydaná RB OSN. Pokud dojde k porušení, má RB OSN právo vydat vůči danému státu určité sankce jako např. ekonomické sankce, armádní embargo, finanční náhrady, přerušování diplomatických styků, blokádu státu či v kolektivní vojenskou intervenci. Jako hlavní sídlo bylo vybráno město New York.⁶²

Při volbě v RB OSN každý člen disponuje jedním hlasem. O procedurálních otázkách se rozhoduje devíti kladnými hlasy členů. V ostatních otázkách rozhoduje RB OSN devíti kladnými hlasy, kdy kladně musí hlasovat všechny státy stálých členů.⁶³

3.2 Členi Rady bezpečnosti OSN

Podstata RB OSN je ukotvena v Chartě OSN v kapitole V. RB OSN se skládá celkově z patnácti členů, kdy každý člen má pouze jednoho zástupce. Řízena je

⁶¹ OSN. *O OSN* (<http://www.osn.cz/system-osn/o-osn/>, 28. 4. 2013).

⁶² UN. *What is the Secretary council* (<http://www.un.org/en/sc/about/>, 28. 4. 2013).

⁶³ OSN. *Charta OSN. Kapitola V. článek 27* (<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>, 28. 4. 2013).

předsedou, který se mění každý měsíc. Začíná člen, který je nejvýše postavený v anglické abecedě. Z těchto patnácti členů je pět členů stálých a deset členů nestálých, tedy volených. Mezi pět stálých členů patří Čínská lidová republika⁶⁴, Francie, Ruská federace⁶⁵, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a Spojené státy americké. Zbylých deset nestálých členů je voleno na období dvou let Valným shromážděním. Každý rok je zvoleno pět nových nestálých členů. Nestálý člen může být zvolen několikrát avšak nikdy ne hned v sobě jdoucím volebním období. Valné shromáždění při své volbě přihlíží k tomu, jak členi OSN přispívají k zachování mezinárodního míru a bezpečnosti, jak přispívají k dosažení daných cílů OSN a také ke spravedlivému zeměpisnému rozdělení.⁶⁶ Pravidla volby nestálých členů dle zeměpisného rozložení byly přijaty Valným shromážděním na 1285. zasedání dne 17. 12. 1963. Pravidla volby jsou uvedena ve 3 paragrafu rezoluce 1991 A (XVIII). Mezi deseti členy musí figurovat pět států z Afriky a Asie, jeden stát z východní Evropy, dva státy z Latinské Ameriky a dva státy ze západní Evropy a ostatních států.⁶⁷

3.3 Česká republika a OSN

V roce 1945 se Československo stalo jedním ze zakládajících členů OSN. Díky své participaci v Hospodářské a sociální radě a dalších přidružených odborných organizacích si vybudovalo silné postavení. V roce 1993, kdy došlo k rozdělení ČSFR na dva suverénní státy – Českou a Slovenskou republiku, byla Česká republika jednomyslně přijata jako již 179. člen organizace. Stalo se tak v rámci 47. zasedání Valného shromáždění OSN dne 19. ledna 1993.⁶⁸

⁶⁴ Do roku 1971 Čínská republika (Taiwan).

⁶⁵ Dříve Svaz sovětských socialistických republik.

⁶⁶ OSN. *Charta OSN. Kapitola V. článek 23* (<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>, 28. 4. 2013).

⁶⁷ United Nation General Assembly (1963). *Rezoluce 1991* ([http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1991\(XVIII\)&Lang=E&Area=RESOLUTI](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1991(XVIII)&Lang=E&Area=RESOLUTI) ON, 5. 4. 2013)

⁶⁸ Bílková 2004: 179.

Za své více než dvacetileté působení dosáhla samostatná Česká republika několika úspěchů na půdě OSN. Největším úspěchem je zvolení na pozici nestálého člena RB OSN v letech 1994 – 1995. Mezi další úspěchy můžeme počítat předsednictví ve Valném shromáždění mezi léty 2002 – 2003, kdy se této funkce ujal Jan Kavan; členství v Hospodářské a sociální radě (ECOSOC) mezi léty 1998 – 2000 a 2006 – 2008, kdy v roce 2000 se Česká republika ujala předsednictví; členství v Komisi pro lidská práva (CHR) mezi léty 1997 – 1999 a 2000 – 2002, kdy na přelomu 1997/98 se ujala Česká republika předsednictví; členství ve Výkonné radě Dětského fondu OSN (UNICEF) v letech 1997 – 1999; členství ve Výkonné radě UNESCO mezi léty 2003 – 2007; členství ve Výkonné radě Světové zdravotnické organizace (WHO) mezi léty 2003 – 2006; atd.⁶⁹

Priority České republiky na půdě OSN se snaží zaměřovat hlavně na prohlubování multilaterismu a posílení OSN jako klíčové mezinárodní organizace. Česká republika se též zabývá otázkou reformy systému OSN, která by tak napomohla lépe čelit novým globálním výzvám. Jednou z nejdůležitějších priorit České republiky je podpora mechanismů, které se zabývají podporou lidských práv ve světě a zabraňování diskriminace jakéhokoliv druhu. Do spektra zájmů České republiky na půdě OSN také dále patří humanitární otázky, boj proti globálnímu terorismu, proces odzbrojování a nešíření zbraní hromadného ničení, podpora snah ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje - podpora Rozvojových cílů tisíciletí⁷⁰ a v neposlední řadě participace na mírových misích OSN.⁷¹

⁶⁹ MZV (2008). *Česká republika na půdě OSN. Současnost a minulost našeho zapojení* (http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/ceska_republika_a_osn/ceska_republika_a_organizace_spojonych.html, 28. 4. 2013).

⁷⁰ Jedná se o 8 hlavních cílů, které byly přijaty roku 2000 všemi členy OSN. Jedná se například o odstranění extrémní chudoby a hladu, dosažení základního vzdělání pro všechny, prosazování rovnosti pohlaví a posílení role ženy ve společnosti apod. Cíle by měly být dosaženy do roku 2015.

⁷¹ MZV (2010). *Priority ČR v OSN* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/osn/cr_v_osn/priority_cr_v_osn.html, 28. 4. 2013).

3.3.1 Česká republika jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN 1994 – 1995

Česká republika byla zvolena jako nestálý člen Rady bezpečnosti OSN na 48. Valném shromáždění OSN dne 29. 10. 1993. Tomuto zvolení však předcházelo několik událostí. O členství se zajímalo Československo již od 80. let a roku 1988 oficiálně oznámilo kandidaturu. Po rozdělení na dva suverénní státy bylo se Slovenskem domluveno, že tato kandidatura připadne České republice. Dle pravidel OSN může v Radě bezpečnosti figurovat pouze jeden zástupce z východní Evropy a pro zvolení je třeba získat dvoutřetinovou většinu, což bylo obvykle okolo 110 hlasů. Hlavním protikandidátem České republiky se stalo Bělorusko. Velice dobrou práci odvedlo ministerstvo zahraničních věcí České republiky a zástupci Stálé mise České republiky při OSN v New Yorku. Díky jejich diplomatické aktivitě jako byly nejrůznější návštěvy politických představitelů na nejvyšších postech nebo přijímání zahraničních delegací, se nakonec podařilo sehnat dostatečný počet podporovatelů pro zvolení. Česká republika tak nahradila v RB OSN Maďarsko. Na další místa byly zvoleny státy Argentina, Nigérie, Velká Británie a Rwanda, které se připojily k pěti stálým členům a pěti nestálým členům působících druhým rokem Brazílii, Džibutsku, Novému Zélandu, Pákistánu a Španělsku. Posledních pět jmenovaných v roce 1995 nahradily Botswana, Honduras, Indonésie, Itálie a Německo. Představitelem České republiky v RB OSN byl jmenován Karel Kovanda, kterého doprovázela na půdě OSN delegace dalších čtyř až pěti diplomatů.⁷²

Česká republika se stala hned v prvním měsíci svého členství předsedou RB OSN a to sice v lednu 1994. Druhé předsednické období na ni připadlo na duben 1995. Česká republika se, hlavně díky druhému předsednickému období, stala jedním z nejvíce vytížených států daného období v Radě. 90. léta navíc provázely obrovský nárůst rezolucí a předsednických prohlášení. Za funkční období České republiky jich bylo přijato okolo 150 od obou druhů. Mezi důležitou praktickou funkcí RB OSN je práce sankčních výborů. V době členství

⁷² Michal 1997: 9.

České republiky jich existovalo hned několik. Česká republika předsedala sankčnímu výboru pro Libyi, ale byla zainteresována i v činnosti dalších výborů, které působily pro Angolu, Haiti, Irák, Libérii, bývalou Jugoslávii, Rwandu a Somálsko.⁷³

Důležitým úkolem RB OSN v létech 1994 – 1995 bylo řešení několika vzniklých či probíhajících konfliktů. Nejvýraznějšími konflikty, kterými se RB OSN musela zabývat, byl konflikt na území bývalé Jugoslávie a konflikt ve Rwandě. Mezi další místa, kterým musela RB OSN věnovat pozornost, patří Afghánistán, Angola, Blízký východ, Burundi, Gruzie, Haiti, Irák, Jemen, Jižní Afrika, Kypr, Libérie, Mosambik, Náhorní Karabach, Salvador, Sierra Leone, Somálsko, Tádžikistán a Západní Sahara. Diskutovaným politickým tématem na půdě OSN byl též problém severokorejského jaderného zbrojení, spor mezi Ruskou federací a Ukrajinou o Sevastopol⁷⁴, pohraniční spor mezi Čadem a Libyi, projednávání přijetí nového člena, kterým se stal roku 1994 tichomořský ostrovní stát Palau, volba členů mezinárodního soudního dvora v Haagu a dalších mezinárodních soudů, kterými byly trestní tribunály pro bývalou Jugoslávii a Rwandu.⁷⁵

Prioritou České republiky během jejího členství v RB OSN mezi léty 1994 – 1995 bylo hlavně zlepšení financování OSN, dodržování mezinárodního práva a prosazování ochrany lidských práv. Čeští zástupci se též zabývali schvalováním sankčních režimů. Česká republika schvalovala tento systém, avšak pochybovala o jeho právnosti. Upozorňovala hlavně na neefektivnost plošných sankcí, které spíše postihovaly obyvatelstvo v daném státu než jejich vládnoucí elitu. Snaha tedy směřovala k zavedení tzv. cílených sankcí (smart sanctions), které by přímo postihovaly konkrétní osobu či skupinu osob a nezhoršovaly by celkovou ekonomickou a sociální stánku státu. Česká republika byla dále zastáncem širšího výkladu čl. 39 Charty OSN, který kvalifikuje

⁷³ Michal 1997: 11-12.

⁷⁴ Přístavní město na Krymském poloostrově při Černém moři.

⁷⁵ Michal 1997: 12-13.

porušování lidských práv jako ohrožení míru a bezpečnosti, což mělo být důvodem pro uvalení sankcí nebo použití ozbrojených sil.⁷⁶

3.3.2 Kandidatura na post nestálého člena Rady bezpečnosti OSN 2007

V roce 2003 za vlády Vladimíra Špidly (ČSSD) Česká republika oficiálně představila svou kandidaturu na nestálého člena v Radě bezpečnosti OSN pro roky 2008 – 2009. Jako jediným protikandidátem na tento post se stala Chorvatská republika. Česká republika měla pro tuto volbu lepší výchozí pozice, jelikož se jednalo o zemi s vyřešenou minulostí, která působila na půdě OSN více let. Navíc již byla členem NATO a EU, zatímco Chorvatsko bylo pouze žadatelem o vstupy.⁷⁷ Kampaň České republiky probíhala standardním způsobem, kdy docházelo k různým mezinárodním schůzkám a domluvám podpory druhých stran, určitý lobbying ze stran českých diplomatů apod. Česká republika ve své kampani navazovala i na své členství v RB OSN mezi léty 1994 – 1995. Opírala se tedy o silnou podporu lidských práv ve strukturách OSN, připomněla zvyšování rozvojové a humanitární pomoci, a další úspěchy⁷⁸ v rámci členství OSN. Snažila se též využít svého členství v EU, které brala jako plné začlenění do moderní Evropy. Česká republika byla brána pro tuto volbu jako favorit a dokonce i chorvatská vláda nepočítala s úspěchem svého státu. Problém nastal v roce 2006, kdy většinu ve volbách získala Občanská strana demokratická (ODS). Představitel ODS Mirek Topolánek si nebyl jistý, zda by měl s kampaní pro vstup do RB OSN pokračovat. To udělalo z České republiky kandidáta, který vlastně neví, co chce. Pár měsíců před volbou kampaň zintenzivněla, avšak v konečném součtu to na vítězství nestačilo.⁷⁹ Volba se uskutečnila 16. 10. 2007. V prvním kole Česká republika obdržela 91 hlasů a Chorvatsko 95. Nebyla tak splněna dvoutřetinová hranice pro vstup a muselo proběhnout kolo druhé.

⁷⁶ Bílková 2004: 181.

⁷⁷ Chorvatsko se stalo členem NATO 1. dubna 2009. Členem EU se má Chorvatsko stát 1. července 2013.

⁷⁸ Např. Členství v Hospodářské a sociální radě (1998–2000 a 2006–2008) a předsednictví 57. Valného shromáždění OSN (2002).

⁷⁹ Dokulilová 2010.

V tomto kole si Chorvatsko polepšilo na 106 hlasů, což stále nestačilo pro vítězství a mělo se konat třetí kolo. Před tímto kolem však vystoupil český zástupce a kandidaturu na post nestálého člena RB OSN vzdal.⁸⁰

Příčin neúspěchu se uvádělo hned několik. Vina byla dáována prezidentu Václavu Klasovi díky jeho negativnímu přístupu ke globálnímu oteplování a euroskeptismu. Kdy Václav Klaus pronesl měsíc před volbou svůj projev o globálním oteplování na summitu OSN. O změnách klimatu mluvil jako o zanedbatelné věci, která nás nemusí zajímat. Tento proslov údajně vzal hlasy hlavně od ostrovních tichomořských států, kterých se tyto změny citelně dotýkají. Možným důvodem neúspěchu byla i česká zahraniční politika, která se projevila jako nekoherentní a nedostatečně koordinovaná.⁸¹ Navíc se zahraniční politika České republiky dlouhodobě zaměřuje na prosazování lidských práv, s čímž nemusely souhlasit státy jako Barma, Bělorusko, Kuba, Severní Korea, Venezuela a Čína. Na vině mohlo být též všeobecné ochlazení vztahů s arabským světem. Neúspěch byl také spatřován ve vedení kampaně, kdy Česká republika o kandidatuře v roce 2006 pochybovala, zatímco Chorvatsko udělalo z kandidatury národní prioritu. Chorvatsko se také ukázalo jako stát, který měl kampaň lépe propracovanou. Zatímco Česká republika založila svou kampaň na individuálních schůzkách, Chorvatsko se zaměřovalo především na mezinárodní summity a konference.⁸² Hlasy též sebralo podcenění soupeře, kdy při veřejných proslovech mluvili političtí představitelé o velkých šancích na úspěch.⁸³ Tehdejší premiér Mirek Topolánek viděl neúspěch i ve faktu, že Česká republika se stala pro stejné volební období předsednickou zemí Rady EU. Dle jeho slov se státy bály koncentrovanosti síly v rukou České republiky.⁸⁴

⁸⁰ IDNES (2007). *Češi vzdali boj o RB OSN, uvolnili cestu Chorvatům* (http://zpravy.idnes.cz/cesi-vzdali-boj-o-rb-osn-uvolnili-cestu-chorvatum-f7p-/zahranicni.aspx?c=A071016_140418_zahranicni_ad, 28. 4. 2013).

⁸¹ Střídání vlády v roce 2006.

⁸² Příkladem může být účast na zasedání Hnutí nezávislých států v Havaně apod.

⁸³ Dokulilová 2010.

⁸⁴ Topolánek, Mirek (1997). [Ústní sdělení] 25. 10. 2007 (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky). Dostupné na: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/022schuz/s022248.htm>, 28. 4. 2013.

4 VISEGRÁDSKÁ SKUPINA (V4)

Visegrádská skupina, Visegrádská čtyřka nebo také V4 je jednou z regionálních organizací, kterých je Česká republika součástí. Členy organizace jsou čtyři středoevropské státy Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Polsko. Visegrádská skupina byla vytvořena dne 15. 2. 1991 na setkání prezidenta České a Slovenské Federativní Republiky Václava Havla, prezidenta Polské republiky Lecha Wałęsy a premiéra Maďarské republiky Józsefa Antalla v severomaďarském městě Visegrád. Organizace se nechala inspirovat visegrádským kongresem, který se uskutečnil roku 1335 za účasti českého krále Jana Lucemburského, maďarského krále Karla I. Roberta a maďarského krále Kazimíra III, kde se panovníci dohodli na vzájemné spolupráci.⁸⁵

Organizace byla založena podepsáním dokumentu Deklarace o spolupráci České a Slovenské Federativní Republiky⁸⁶, Polské republiky a Maďarské republiky na cestě k evropské integraci. Díky podobnosti historického vývoje po druhé světové válce si státy v této deklaraci určily pravidla a vytyčily několik stěžejních cílů, kterých by chtěly dosáhnout. Jednalo se např. o v plném smyslu obnovení státní suverenity, demokracie a svobody; likvidace všech existujících společenských, ekonomických a duchovních pozůstatků totalitního režimu; vybudování parlamentní demokracie, moderního právního státu, dodržování lidských práv a základních svobod; vytvoření moderního tržního hospodářství; plné zapojení do evropského politického, hospodářského, bezpečnostního a právního systému. Vzájemná privilegovaná spolupráce měla dovést členy visegrádské skupiny i k integraci do struktur dalších mezinárodních organizací.⁸⁷

V roce 2000 se členské státy dohodly na užší spolupráci mezi občany a institucemi v daném regionu a ke dni 9. 6. založily Mezinárodní Visegrádský fond se sídlem v Bratislavě. Rozpočet fondu se skládá z každoročních příspěvků členských států a jsou jim dotovány nevládní organizace, organizace občanské

⁸⁵ Visegrad Group. *History of Visegrad Group* (<http://www.visegradgroup.eu/about/history>, 28. 4. 2013).

⁸⁶ Po zániku České a Slovenské Federativní Republiky dne 31. 12. 1992 se staly oba nástupnické státy Česká republika a Slovenská republika členy organizace.

⁸⁷ Deklarace o spolupráci České a Slovenské Federativní Republiky, Polské republiky a Maďarské republiky na cestě k evropské integraci. 15. 2. 1991 Visegrád.

společnosti, obce a místní nebo regionální správy, školy a vysoké školy apod. Řídícími orgány jsou Rada velvyslanců a konference ministrů zahraničních věcí. Výkonným orgánem jsou výkonný ředitel a náměstek výkonného ředitele. Správním orgánem je sekretariát.⁸⁸

V roce 2004 po úspěšném dosažení cílů, které si v roce 1991 členové organizace vytyčili, došlo k podepsání deklarace nové. Deklarace premiérů České republiky, Maďarské republiky, Polské republiky a Slovenské republiky o spolupráci zemí Visegrádské skupiny po jejich přistoupení k Evropské unii byla podepsána dne 12. 5. 2004 v Kroměříži. Za Česko republiku podepsal Vladimír Špidla, za Maďarskou republiku Péter Medgyessy, za Polskou republiku Marek Belka a za Slovenskou republiku Mikuláš Dzurinda. Deklarace podtrhla dosavadní úspěchy členských států při integraci do EU a NATO a označila tyto kroky za historické milníky. Členské státy se zavázaly k další regionální spolupráci v rámci Visegrádské skupiny a k zintenzivnění spolupráce v organizacích, ke kterým se nově připojily. Do deklarace byl zařazen i průvodce cílů rozdělených do čtyř hlavních oblastí: spolupráce uvnitř Visegrádské skupiny, spolupráce uvnitř EU, spolupráce s ostatními partnery a spolupráce s NATO a dalšími mezinárodními organizacemi. Vymezení jednotlivých oblastí bylo založeno ve stejném duchu, a sice, prohlubovat, rozvíjet a následovat již nastavené cíle. Např. v rámci spolupráce uvnitř Visegrádské skupiny se objevovaly takové pojmy jako přeshraniční spolupráce, infrastruktura, boj s terorismem a organizovaným zločinem, spolupráce v rámci Schengenského prostoru, výměna pohledů a zkušeností v zahraniční politice.⁸⁹

Zatím poslední deklarace, která udává směr a fungování Visegrádské skupiny, byla podepsána dne 15. 2. 2011 v Bratislavě. Bratislavská deklarace premiérů České republiky, Maďarské republiky, Polské republiky a Slovenské republiky k příležitosti 20. výročí Visegrádské skupiny shrnuje dosavadní dosažené

⁸⁸ Visegrad Fund. *International Visegrad Fund* (<http://visegradfund.org/about/>, 28. 4. 2013).

⁸⁹ Declaration of Prime Ministers of Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrad Group countries after their accession to the European Union. 12. 5. 2004 Kroměříž.

úspěchy členských států organizace a deset let úspěšného fungování Mezinárodního Visegrádského fondu. Za Českou republiku podepsal Petr Nečas, za Maďarskou republiku Viktor Orbán, za Polskou republiku Donald Tusk a za Slovenskou republiku Iveta Radičová. Mimo úspěchů z předchozích let se deklarace také zabývá pokračováním spolupráce, která bude přispívat k silné Evropě, bude se zajímat o energetickou bezpečnost, infrastrukturu ve členských zemích nebo rozvojem principů čtyř základních svobod. Objevuje se též snaha o zviditelnění Visegrádské skupiny nejen v Evropě, ale i ve třetím světě, o podporu a posilování euroatlantických vazeb a snaha o usnadnění procesu rozšiřování stability a demokracie v sousedství EU.⁹⁰

Fungování Visegrádské skupiny nebylo v posledních letech zcela jednoduché a hlavně díky rozdílnosti názorů na určitá témata byla organizace často zatracována.⁹¹ Za dobu svého trvání často začínala V4 pozbývat na významu, jako např. při vstupu všech zemí do EU v roce 2004, a byla okolním světem podceňována. V dnešních dnech se však jedná o silného regionálního politického hráče, který si dává velké ambice a začíná být respektován v mezinárodním měřítku.⁹² Absence tzv. kamenných institucí dává organizaci větší flexibilitu při reakci na aktuální témata a staví organizaci do role inspirátora. Visegrádskou skupinou se tak v některých ohledech nechala inspirovat Středoevropská zóna volného obchodu (CEFTA). Všechny státy V4 byly členy této organizace do roku 2004, kdy díky vstupu do EU musely CEFTU opustit. V roce 2006 však pomohly státům při transformaci na CEFTU 2006.⁹³

⁹⁰ The Bratislava Declaration of the Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on the occasion of the 20th anniversary of the Visegrad Group. 15. 2. 2011 Bratislava.

⁹¹ Více v Pehe, Jiří (2011). Pochybnosti o Visegrádu. *Mezinárodní politika* 2011 (3), s. 18-19.

⁹² Kořan 2011: 4-6.

⁹³ Strážay 2011: 6-9.

4.1 Předsednictví ve Visegrádské skupině

Pravidla, role a fungování předsednictví ve Visegrádské skupině byla schválena dne 14. 5. 1999 na summitu v Bratislavě za účasti členských států. Maďarský premiér však schválil tento princip předsednictví až 29. 6. 2002 na summitu v Esztergom v Maďarsku. Státy se dohodly na střídání v role předsedy organizace po jednom roce, kdy pořadí států bude vždy Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko. Role předsednictví je založena na několika principech, které jsou rozdělené do dvou skupin. Jedná se o vnější a vnitřní dimenzi předsednictví. Vnější dimenze představuje jednání organizace ve formátu V4 + 1. Předsednická země tak nejprve projedná konkrétní problém mezi členy a poté společný názor či postoj reprezentuje třetí straně. Tento postup platí jak u jednání na vysoké úrovni, tak u jednání na úrovni nižší. Vnitřní dimenze dává předsednické zemi pravomoci i povinnosti. Předsedající stát tak má možnost svolat jednání s ostatními členy, pokud pociťuje potřebu o něčem jednat. Zasedání nemusí nutně proběhnout na území předsednické země. Před nástupem do svého mandátu také musí vypracovat pracovní program, kde shrne své priority, kterých by chtěl za svého působení dosáhnout. Jednotlivé priority se rozpracovávají v rámci konkrétních ministerstev. Naplnění cílů se poté zpětně hodnotí na závěrečném summitu předsednické země.⁹⁴

4.2 České předsednictví V4 2011 – 2012

4.2.1 Program českého předsednictví

Poslední české předsednictví ve Visegrádské skupině mělo trvání od července 2011 do června 2012 a navazovalo na předsednictví slovenské. Jeho zahájení probíhalo v symbolickém duchu, kdy se připomínalo 20. výročí organizace a zároveň Maďarská republika předávala Polské republice předsednictví v Radě EU.

⁹⁴ Visegrad Group. *Annex to the Content of Visegrad Cooperation (2002). Role of Presidency of the Visegrad Group* (<http://www.visegradgroup.eu/cooperation/annex-to-the-content-of>, 28. 4. 2013).

Česká republika při svých aktivitách v rámci svého předsednictví chtěla vycházet z vize respektované a konkurenceschopné, konkrétní a praktické, přesahující a inkluzivní, viditelné a pochopitelné organizace, ke které měly kroky českého předsednictví směřovat. Už název programu Inovativní Visegrád mluvil o jasném zájmu.⁹⁵

4.2.1.1 Program předsednictví v rámci Ministerstva zahraničních věcí

Přirozeně hlavní priority českého předsednictví se týkaly oblasti zahraniční politiky. Klíčovým tématem se stalo téma evropské agendy s důrazem na podporu zároveň probíhajícího polského předsednictví v Radě EU. Klíčovým unijním tématem, kterým se Česká republika zavázala zabývat, byl víceletý finanční rámec pro období po roce 2013, podporu společného postupu zemí V4 v podpoře kandidatur do orgánů a institucí EU a předávání transformačních zkušeností z rozvojové spolupráce EU novým členským zemím. Významným tématem se též stala energetika, která je v posledních letech velice často diskutovaným tématem. České předsednictví si dalo za cíl koordinaci postojů členů V4, s kterými budou společně postupovat v rámci EU. Zejména postup v prosazování společné evropské vnější energetické politiky a podporu projektů, jako např. projekty Jižního koridoru. České předsednictví jako jednu ze svých priorit uvedlo i rozvíjení vztahů s dalšími zeměmi. Posilování transatlantických vztahů, působení V4 v rámci Jižního sousedství EU a zejména rozšíření aktivit V4 ve Východním partnerství. Již tradičně se české předsednictví chtělo zabývat vzájemnou spoluprací se zeměmi Západního Balkánu i dalších zemí.⁹⁶

V rámci rozšíření aktivit V4 ve Východním partnerství šlo hlavně o zajištění podpory pro úspěšný průběh summitu Východního partnerství během polského předsednictví v Radě EU. Dále konzultace na téma společných projektů pro tyto země, přiměřené financování těchto zemí v rámci EU nebo rozšíření financování

⁹⁵ Inovativní Visegrád. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny 2011-2012*, s. 1.

⁹⁶ Inovativní Visegrád. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny 2011-2012*, s. 1-4.

z Mezinárodního visegrádského fondu v této oblasti. Jako konkrétní krok v rámci Východního partnerství se české předsednictví zavázalo k otevření Visegrádského domu na Ukrajině. V rámci priority spolupráce se zeměmi Západního Balkánu chtělo české předsednictví hlavně podporovat integraci těchto zemí do struktur NATO a EU, financování oblasti z Mezinárodního visegrádského fondu při poskytování studijních stipendií v zemích V4 a projektů v regionu. České předsednictví též chtělo zvážit možnost zavedení pověřence Mezinárodního visegrádského fondu v jednotlivých zemích regionu.⁹⁷

V rámci V4 se české předsednictví plánovalo zaměřovat hlavně na posilování stability a soudržnosti střední Evropy. Chtělo toho dosáhnout hlavně cílenou spoluprací mezi občany, nevládními organizacemi, podnikatelskými subjekty a dalšími aktéry. Pro tento účel chtělo české předsednictví podporovat snahy na sdílení zastupitelských úřadů v zemích V4, zřizovat Visegrádské domy, umisťovat a přijímat diplomaty a posilovat spolupráci při udělování víz občanům ze zemí nad rámec EU. V rámci Mezinárodního visegrádského fondu si dalo české předsednictví za úkol vytvoření sítě tzv. visegrádských think-tanků. Tyto projekty by měly dlouhodobě přispívat ke koncepční činnosti, analýze a vytváření postojů k aktuálním děním. Další prioritou byla podpora vzájemných mezilidských kontaktů, kulturní a vědecké spolupráce.⁹⁸

4.2.1.2 Příklad českého předsednictví V4 v rámci jednotlivého sektoru - Ministerstvo obrany

České předsednictví si v rámci priorit pro Ministerstvo obrany rozdělilo svůj program do šesti hlavních částí. První byla výstavba kapacit, která zahrnovala hlavně rozvoj kapacit vzdušných sil a zlepšení nákladové efektivity jejich využití. Regionální rozvoj společné chemické, biologické a radiační obrany, rozvoj společného vojenského lékařství za účelem zvýšení potenciálu v NATO

⁹⁷ Inovativní Visegrád. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny 2011-2012*, s. 2-3.

⁹⁸ Inovativní Visegrád. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny 2011-2012*, s. 4.

a EU, zlepšení obraného plánování apod. Druhá část obsahovala sdílení zkušeností při nasazování jednotek při zahraničních misích, zřízení Battle Group EU⁹⁹ zemí V4 a posouzení společné účasti jednotek na misích NATO. Třetí část se zabývala hlavně společným výzkumem a vývojem, kdy podle českého předsednictví by mělo dojít ke sladování postojů a spolupráci v určitých oblastech. Čtvrtá část se dotkla tématu společného výcviku a vzdělání v oblasti biologické obrany, či jazykové přípravy. Navrhnut také byl rozvoje spolupráce v rámci vojenského Erasmu, kdy mělo dojít ke sladění výukového rámce pro studenty apod. Poslední dvě části se zabývaly vyzbrojováním, kde šlo především o zlepšení stávající spolupráce v jednotlivých programech a rozvojem partnerství. Rozvojem partnerství byly míněny hlavně společné schůzky managementu ozbrojených sil, pomoc třetím zemím v integraci do struktur EU a NATO nebo zkoumání možností a zájmů Východních partnerů o spolupráci v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky v rámci EU.¹⁰⁰

4.2.2 Výsledky českého předsednictví V4 2011-2012

České předsednictví si vytyčilo ve svém programu několik cílů. Kromě koordinace společných postojů celé organizace se objevila i snaha dosáhnout nějakých hmatatelných výsledků. Po organizační stránce došlo k několika schůzkám na nejvyšší úrovni, kdy se setkali prezidenti zemí ve Visegrádu u příležitosti oslav 20. výročí založení organizace. Uskutečnila se též pravidelná konference předsedů parlamentu a dva summity premiérů. Oba summity premiérů se zabývaly tématem energetiky.¹⁰¹

Na závěr českého předsednictví 22. 6. 2012 se premiéři V4 sešli v Praze. Představitelé zde představili společný dopis adresovaný EU, kde byly shrnuty priority zemí Visegrádské skupiny k aktuálnímu dění v eurozóně a EU jako

⁹⁹ Vojenské jednotky členských zemí EU, které vytvářejí koalice. Koalice se vytvářejí na spolupráci v rámci Společné a bezpečnostní politiky EU.

¹⁰⁰ Inovativní Visegrád. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny 2011-2012*, s. 5-6.

¹⁰¹ Inovativní Visegrád. *Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině červenec 2011 – červen 2012*, s. 1-2.

takové. Na summitu se též hodnotilo české předsednictví, které si vysloužilo známku výborně. Např. maďarský premiér Victor Orbán ohodnotil předešlý rok slovy: „České předsednictví bylo úspěšné z toho důvodu, že se zaměřilo na budoucnost“.¹⁰²

4.2.2.1 Konkrétní výsledky – Ministerstvo zahraničních věcí

Za českého předsednictví došlo k mnoha mezinárodním setkáním, jak mezi členy V4, tak s dalšími státy. V rámci schůzek Visegrádské skupiny byl projednáván společný postup a diskutovala se nejrůznější aktuální témata. Jednou z priorit českého předsednictví se stala komunikace v rámci V4 + 1. Došlo tak k jednání ve formátu V4 + Japonsko, kdy si obě strany potvrdily pokračování vedeného dialogu s orientací na regionální bezpečnostní otázky. V Tokiu se též uskutečnil seminář k energetické efektivitě, které spoluorganizovalo české předsednictví. Cílem semináře byla výměna zkušeností z oblasti. Dle slov českého velvyslanectví v Tokiu se tento cíl podařilo beze zbytku naplnit.¹⁰³ Jednou z priorit předsednictví se stalo prohloubení komunikace s USA, kdy tato priorita byla naplněna v rámci komunikace politických představitelů. Za úspěch českého předsednictví v rámci formátu V4 + USA se dá považovat zahájení projektové spolupráce Mezinárodního visegrádského fondu se subjekty USA. Komunikace byla též prohloubena s Beneluxem, kdy došlo k několika konzultacím a výměně názorů na nejrůznější témata.¹⁰⁴

České předsednictví ve V4 se uskutečnilo zároveň s polským předsednictvím v Radě EU, kdy se česká strana zavázala k podpoře polského předsednictví. Po zahájení polského předsednictví navštívil premiér Donald Tusk Prahu, kde si

¹⁰² MZV (2012). *Summit předsedů vlád zemí V4*

(http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/visegrad/predsednictvi_v4/summit_prededu_vlad_zemi_v.html, 28. 4. 2013).

¹⁰³ MZV (2012). *Energetický seminář zemí V4 a Japonska*

(http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/visegrad/predsednictvi_v4/energeticky_seminar_zemi_v4_a_japonska.html, 28. 4. 2013).

¹⁰⁴ Inovativní Visegrád. *Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině červenec 2011 – červen 2012*, s. 4-5.

s předsedou vlády Petrem Nečasem tyto pozice potvrdili.¹⁰⁵ Polsko v druhé polovině roku 2012 ukázalo, že je spolehlivým partnerem v Unii a své předsednictví zvládlo bez zaváhání s celkovým pozitivním hodnocením.¹⁰⁶

Jedním z cílů, kterých chtělo předsednictví dosáhnout, byl dialog na téma víceletého finančního plánu po roce 2013. Tento cíl se podařilo zčásti dosáhnout při neformálním setkání ministrů V4 a Slovinska za účasti Německa jako pozorovatele, kde byla schválena společná deklarace. Návrhy zde podané se určitým způsobem odrazily i do kompromisních návrhů v dánském předsednictví Rady EU. Další významný krok, který učinila česká strana, bylo spuštění programu Mezinárodního visegrádského fondu v rámci Východního partnerství. V4 začala podporovat projekty a poskytovat stipendia, které jsou zaměřeny na podporu demokratizace této oblasti atd. České předsednictví také začalo diskuzi na téma fond v západobalkánských zemích, která se setkala s určitým pozitivním ohlasem.¹⁰⁷ V rámci prohlubování spolupráce v NATO představila 18. 4. 2012 Visegrádská skupina deklaraci Responsibility for a Strong NATO, kde členi V4 vyjádřili zájem o spolupráci ve složkách NATO a jejich připravenost konkrétně přispívat k chodu organizace.¹⁰⁸ Za úspěch v rámci předsednictví se dá pokládat též vytvoření tzv. visegrádských think-tanků, což Česká republika uvedla jako jednu ze svých priorit. Zakládajícími členy se stalo osm institucí, jako např. Centrum pro východní studia, Institut pro evropskou politiku – EUROPEUM apod.¹⁰⁹ V rámci V4 české předsednictví uspořádalo několik konferencí, setkání či seminářů, které se zabývaly společnými tématy členů. Jako příklad bych uvedl

¹⁰⁵ Vláda (2011). *ČR plně podporuje polské předsednictví EU* (<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/cr-plne-podporuje-polske-predsednictvi-eu--85955/>, 28. 4. 2013).

¹⁰⁶ Euroskop (2011). *Polsko předává předsednictví EU Dánsku* (<https://www.euroskop.cz/8955/20108/clanek/polsko-predava-predsednictvi-eu-dansku/>, 28. 4. 2013).

¹⁰⁷ Inovativní Visegrád. *Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině červenec 2011 – červen 2012*, s. 1-2.

¹⁰⁸ MZV (2012). *Deklarace Visegrádské skupiny „Responsibility for a Strong NATO* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/visegrad/predsednictvi_v4/deklarace_nato.html, 28. 4. 2013).

¹⁰⁹ Visegrad Fund. *Think Visegrad. About the think-tank platform* (<http://visegradfund.org/think-tank/think-visegrad/>, 28. 4. 2013).

konferenci historiků z členských zemí ve dnech 1. - 3. 12.2011 v Praze pod názvem My Hero, Your Enemy, kde diskutovali nad společnou historií.¹¹⁰

4.2.2.2 Konkrétní výsledky – Ministerstvo obrany

Priority českého předsednictví v rámci resortu ministerstva obrany byly rozděleny celkem do šesti oddílů. Jedním z důležitých cílů se stala komunikace na téma společné Battle Group. Na toto téma bylo uspořádáno v květnu 2012 setkání v Litoměřicích, kde zástupci jednotlivých států podepsali společné komuniké. Jednotka by měla být poprvé nasazena v první polovině roku 2016, kdy v roce 2015 by měl probíhat její společný výcvik. Battle Group povede Polsko a počet vojáků údajně přesáhne hranici tří tisíc.¹¹¹

Proběhlo také několik akcí a projektů, které se snažily o propojení společných aktivit a iniciativ v rámci dalších mezinárodních organizací, kterých jsou země V4 členy. V rámci NATO se dále jednalo o tzv. Smart defence, což znamená společné hromadění a sdílení možností, nastavování priorit a koordinaci úsilí. V rámci EU se jednalo o tzv. Pooling and sparing, což znamená hromadění zdrojů a informací a následné sdílení s ostatními. V rámci českého předsednictví proběhlo více než 10 zasedání a jednání tohoto druhu.¹¹²

¹¹⁰ Inovativní Visegrád. *Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině červenec 2011 – červen 2012*, s. 7.

¹¹¹ Ministerstvo obrany (2012). *Ministři obrany Visegrádské čtyřky schválili vznik společného bojového uskupení* (<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministri-obrany-visegradske-ctyrky-schvalili-vznik-spolecneho-bojoveho-uskupeni-68217/>), 12. 4. 2013).

¹¹² Inovativní Visegrád. *Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině červenec 2011 – červen 2012*, s. 10 a 17.

5 ZÁVĚR

Česká republika zažívá v roce 2013 výročí dvacetileté samostatnosti. Od roku 1993 udělala velký krok, když se integrovala do důležitých mezinárodních organizací. Česká republika se snaží v rámci těchto organizací vystupovat multilaterálně a tím přispívat ke světové bezpečnosti a prosperitě. Úkolem této práce bylo zhodnotit především české působení v rámci EU, OSN a V4, a zodpovědět na otázku, zda dokáže plnit funkce, které z členství vyplývají.

Česká republika vstoupila do Evropské unie roku 2004 a stala se tak členem jedné z nejvýznamnějších regionálních organizací na světě. V první polovině roku 2009 Česká republika splnila jednu z důležitých povinností, když se stala předsednickou zemí Rady EU. Před samostatným nástupem do funkce docházelo k podceňování České republiky, zda může tuto funkci zvládnout. V rámci pracovního programu Evropa bez bariér byla odkryta témata, která určovala předsednickou agendu. Ve své práci jsem se pokusil rozebrat a zhodnotit především priority „3E“ – Ekonomika, energetika a Evropa ve světě. České předsednictví, které bylo zahájeno ke dni 1. 1. 2009, se z počátku netěšilo velkému úspěchu. Neúspěch je spatřován hlavně při řešení konfliktu na blízkém východě mezi Palestinou a Izraelem, kdy po počátečních nepřesvědčivých a zmatených výročí tiskového mluvčího se i celá mise nedobrala žádného konkrétního úspěchu. Česká republika však sklídila následně několik pozitivních ohlasů za řešení ropné krize, kdy byla obnovena dodávka plynu do Evropy přes Ukrajinu. Mimo nečekané události, které první polovina roku 2009 přinesla, muselo české předsednictví i pracovat na prioritách, které si určilo v programu. V celkovém výsledku se dá říci, že byly svědomitě plněny všechny cíle, které program stanovoval. Důležité je si však uvědomit, že české předsednictví bylo nízkoprofilové, což znamená, že se nezabývalo žádnými zásadními otázkami či změnami v rámci EU. I přes to, že se Česká republika v rámci svého předsednictví nedopustila žádného zásadního mezinárodního přehmatu, pád vlády v dubnu 2009 vrhl na konečný výsledek špatné světlo. Jak upozornil jeden z českých novinářů Adam Drda ve svém článku k hodnocení českého

předsednictví, politika není technická věda. V politice jde totiž i o dojmy, které stimuluje důvěryhodnost, spolehlivost, atd. Česká politická špička v tomto ohledu zcela selhala a tím ztratila možnost profilovat se jako silný hráč v EU. V rámci hodnocení českého předsednictví je si myslím velice trefná křivka, kterou umístil Petr Kaniok na obal své knihy *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*. Pomyslná křivka začíná krizí na blízkém východě, což je výchozí bod umístěný zhruba v polovině stupnice. Druhým bodem je řešení plynové krize, kdy Česká republika dosáhla vrcholu. Křivka nadále drží v horní polovině, avšak po pádu české vlády dojde k propadu až na samotné dno. Po vytvoření nové vlády poté dojde ke stabilizaci, která se dá přirovnat k situaci před počátkem předsednictví. Do konce českého předsednictví poté křivka nemá ani rostoucí ani klesající tendenci a drží se zhruba ve středu pomyslné škály.

Druhou kapitolu jsem věnoval vztahu k OSN. Působení České republiky v této globální organizaci můžeme hodnotit jako úspěšné, když hned v prvním roce svého členství uspěla v kandidatuře na nestálého člena v Radě bezpečnosti. Úspěšnost dále dokládá participace a předsednictví v dalších orgánech OSN, jako např. předsednictví v Hospodářské a sociální radě v roce 2000. Blíže jsem se zabýval právě vztahem Česká republika a Rada bezpečnosti OSN. RB OSN je totiž jeden z nejdůležitějších orgánů, který pracuje na celosvětovém míru. Česká republika byla zvolena nestálým členem RB OSN Valným shromážděním OSN pro roky 1994 – 1995. Jako předmět své práce jsem si neurčil hodnocení této dvouleté etapy, avšak spíše prostou deskripci událostí, které členství v tomto orgánu doprovázely. Za velice významné události můžeme pokládat např. Rwandskou genocidu či události v bývalé Jugoslávii. V podkapitole věnované kandidatuře na nestálého člena RB OSN v roce 2007 jsem nejprve uvedl výchozí pozice české kandidatury a následně jsem se pokusil odpovědět na otázku, proč byla neúspěšná. Hlavní problém spatřuji v nesouladu české politické špičky po volbách v roce 2006, kdy došlo k úvaze, zda v kandidatuře podané roku 2003 pokračovat. Česká republika tak působila před ostatními členy jako zmatený stát, který neví, co chce, a v konečném souboji s dobře připraveným Chorvatskem neuspěla.

V poslední kapitole jsem se zaměřil na české členství v rámci Visegrádské skupiny. Tato organizace fungující přes dvacet let patří k jedněm z méně známých. Na vině je především nedostatečná pozornost v médiích. V této kapitole jsem nejprve uvedl historii, kterou chápu jako důležitou součást k pochopení důležitosti této organizace. V4 je totiž organizací, kde jednotlivý členové jsou zasazeni do dalších organizací jako EU a NATO. Členské státy se snaží spolupracovat na společném vystupování v rámci těchto organizací, což z nich dělá důležitého regionálního politického hráče. Stěžejní část jsem poté věnoval českému předsednictví V4 v letech 2011 – 2012. Výsledky v rámci tohoto předsednictví byly velice uspokojivé, když na závěrečném summitu se pochvalně vyjádřili všichni zástupci zemí V4. Úspěchy českého předsednictví spatřuji především ve vytvoření tzv. Battle Group V4, která začne působit od první poloviny roku 2016, a v rozšíření působnosti Visegrádského mezinárodního fondu v rámci Východního partnerství. Dosažení cílů může do budoucna podpořit zvýšení důležitosti organizace v rámci regionu.

Pokud se podíváme na působení České republiky v rámci mezinárodních organizací, můžeme vidět obrovský posun od vzniku státu. Od počátku 90. let se Česká republika snažila integrovat do nejdůležitějších organizací působících celosvětově i v rámci evropského regionu. Česká zahraniční politika se za dvacetiletou historii samostatnosti etablovala a ukazuje, že svého postavení v organizacích dokáže efektivně využívat. Tento fakt si můžeme podložit uspokojivým hodnocením výstupu českého předsednictví ve V4, vystupováním v rámci OSN či participací českých jednotek v rámci misí NATO. Je samozřejmostí, že Česká republika nikdy nedosáhne role důležitého globálního hráče, jako např. Německo, avšak nastavené priority zahraniční politiky v rámci jednotlivých organizací, můžeme brát jako dobrý příslib do budoucnosti.

6 PRAMENY A LITERATURA

Abrahám, Josef – Zemanová, Štěpánka (2009). Politické aspekty prosazování ekonomických priorit českého předsednictví v Radě EU. *Working papers Fakulty mezinárodních vztahů* 3 (10), s. 1-18.

Beneš, Vít – Braun, Mats (2010). The European Dimension of the Czech Foreign Policy. In: Kořan, Michal a kol., *Czech Foreign Policy in 2007-2009* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů), s. 59-92.

Bílková, Veronika (2004). Česká republika v mezinárodních organizacích. In: Pick, Otto – Handl, Vladimír (eds.), *Zahraniční politika České republiky 1993 – 2004* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů), s. 177-187.

Cabada, Ladislav - Waisová, Šárka (2011). *Czechoslovakia and the Czech Republic in World Politics* (Plymouth, United Kingdom:Lexington Books).

Česká televize (2009). *Alexandr Vondra v Bruselu: Entropa je umělecké dílo, nic miň, nic víc* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/41768-alexandr-vondra-v-bruselu-entropa-je-umelecke-dilo-nic-vic-nic-min/>, 28. 4. 2013).

Česká televize (2009). *Bulharsko z Bruselu zmizí zřejmě v pondělí, Slovensko zůstává* (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/41934-bulharsko-z-bruselu-zmizi-zrejme-v-pondeli-slovensko-zustava/>, 28. 4. 2013).

ČNB. *Euro – dotazy veřejnosti k zavedení Eura v České republice* (http://www.cnb.cz/cs/faq/euro_dotazy_veřejnosti_zavedeni_eura.html#1, 28. 4. 2013).

Declaration of Prime Ministers of Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrád Group countries after their accession to the European Union. 12. 5. 2004 Kroměříž. Viz. <http://www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations>, 28. 4. 2013.

Deklarace o spolupráci České a Slovenské Federativní Republiky, Polské republiky a Maďarské republiky na cestě k evropské integraci. 15. 2. 1991 Visegrád. Viz. <http://www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations>, 28. 4. 2013.

Dokulilová, Veronika (2010). Kandidatura České republiky do Rady bezpečnosti OSN v roce 2007 – východiska a příčiny nečekaného neúspěchu. *Global Politics*. 23. 6. 2010 (<http://www.globalpolitics.cz/clanky/kandidatura-ceske-republiky-do-rady-bezpecnosti-osn-v-roce-2007-%E2%80%93-vychodiska-a-priciny-necekaneho-neuspechu>, 28. 4. 2013).

Drda, Adam (2009). A wasted opportunity. *European Voice*. 1. 7. 2009 (<http://www.europeanvoice.com/article/2009/06/a-wasted-opportunity/65358.aspx>, 28. 4. 2013).

Drulák, Petr (2008). Možnosti nízkoprofilového předsednictví. In: : Karlas, Jan a kol., *Jak předsedat Evropské unii? Návrh priorit předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů), s. 136-144.

EU2009.CZ. *Trio předsednictví* (<http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/pesidency-trio/spolecny-program-francie--ceske-republiky-a-svedska.PDF>, 28. 4. 2013)

EU2009.CZ (2009). *České předsednictví v číslech* (http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_cisla_cs.pdf, 28. 4. 2013).

EU2009.CZ (2009). *Pracovní program českého předsednictví. Evropa bez bariér* (http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf, 28. 4. 2013),

EUROSKOP. *Rada Evropské unie* (<https://www.euroskop.cz/98/sekce/rada-evropske-unie/>, 28. 4. 2013).

EUROSKOP. *Vstup ČR do EU* (<https://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>, 28. 4. 2013).

EUROSKOP. *Vstup ČR do Schengenu* (<https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>, 28. 4. 2013).

EUROSKOP (2009). *AFP: Začátek předsednictví, ČR zasluhuje uznání* (<https://www.euroskop.cz/706/10242/clanek/afp-zacatek-predsednictvi-cr-zasluhuje-uznani/>, 28. 4. 2013).

EU2009.CZ (2009). *Výsledky českého předsednictví v Radě EU* (http://eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_vysledky_cs_2.pdf, 28. 4. 2013)

EUROSKOP (2011). *Polsko předává předsednictví EU Dánsku* (<https://www.euroskop.cz/8955/20108/clanek/polsko-predava-predsednictvi-eu-dansku/>, 28. 4. 2013).

Evropská unie. *Evropská komise* (http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_cs.htm, 28. 4. 2013).

Evropská unie. *Evropská rada* (<http://www.european-council.europa.eu/the-institution?lang=cs>, 28. 4. 2013).

Evropská unie. *Evropský parlament. Poslanci EP* (<http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/performsearch.html?search=true&webCountry=CZ&webTermId=7>, 28. 4. 2013).

Evropská unie. *Rada Evropské unie* (http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_cs.htm, 28. 4. 2013).

IDNES (2007). *Češi vzdali boj o RB OSN, uvolnili cestu Chorvatům* (http://zpravy.idnes.cz/cesi-vzdali-boj-o-rb-osn-uvolnili-cestu-chorvatum-f7p-/zahranicni.aspx?c=A071016_140418_zahranicni_ad, 28. 4. 2013).

IDNES (2008). *Vyměňte si předsednictví se Švédy, vzkázali do Prahy europoslanci* (http://zpravy.idnes.cz/vymente-si-predsednictvi-se-svedy-vzkazali-do-prahy-europoslanci-1ct-/zahranicni.aspx?c=A081029_190949_zahranicni_stf, 28. 4. 2013)

Inovativní Visegrád. *Program českého předsednictví Visegrádské skupiny 2011-2012*. Viz. <http://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs>, 28. 4. 2013.

Inovativní Visegrád. *Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině červenec 2011 – červen 2012*. Viz. <http://www.visegradgroup.eu/documents/annual-reports>, 28. 4. 2013.

Kaniok, Petr (2008). *Předsednictví Rady EU. Příběh půlstoletí* (Brno: IIPS).

Kaniok, Petr (2009). Česká republika v čele Rady Evropy: Tři etapy místo šesti. In: Brunclík, Miloš – Klíč, Zbyněk a kol., *Z periferie do centra Evropy. 20 let vztahu ČR a EU* (Praha: CEVRO), s. 139-154.

Kaniok, Petr (2010). *České předsednictví Rady EU – most přes minulost* (Brno: IIPS).

Karlas, Jan (2008). Předsednictví Rady EU – funkce, cíle, forma a vliv. In: Karlas, Jan a kol., *Jak předsedat Evropské unii? Návrh priorit předsednictví ČR v Radě EU v roce 2009* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů), s. 17-32.

Kořan, Michal (2011). Visegrádská spolupráce na prahu třetí dekády. *Mezinárodní politika* 2011 (3), s. 4-6.

Michal, Jan (1997). Působení České republiky v Radě bezpečnosti OSN (1994-95). In: Krátký, K. eds., *Česká zahraniční politika. Česká republika v Radě bezpečnosti OSN 1994-95* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů), s. 9-15.

Manda, Libor (2008). Priority českého předsednictví. In. Kolektiv autorů, *Předsednictví České republiky v Radě EU. Sborník z konference* (Praha: IREAS), s. 17-24.

Ministerstvo obrany (2012). *Ministři obrany Visegrádské čtyřky schválili vznik společného bojového uskupení* (<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministri-obrany-visegradske-ctyrky-schvalili-vznik-spolecneho-bojoveho-uskupeni-68217/>, 28. 4. 2013).

MZV. *Nejvýznamnější Češi v institucích EU* (http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/cesi_v_ridicich_funkcich_evropskych/index.html#soudni_dvur_EU, 28. 4. 2013).

MZV (2008). *Česká republika na půdě OSN. Současnost a minulost našeho zapojení* (http://www.mzv.cz/un.newyork/cz/ceska_republika_a_osn/ceska_republika_a_organizace_spojenych.html, 28. 4. 2013).

MZV (2010). *Historie vstupu České republiky do EU* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/evropska_unie/ceska_republika_a_eu/historie_vstupu_ceske_republiky_do_eu.html, 28. 4. 2013).

MZV (2010). *Priority ČR v OSN* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/osn/cr_v_osn/priority_cr_v_osn.html, 28. 4. 2013).

MZV (2012). *Deklarace Visegrádské skupiny „Responsibility for a Strong NATO“* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/visegrad/predsednictvi_v4/deklarace_nato.html, 28. 4. 2013).

MZV (2012). *Energetický seminář zemí V4 a Japonska* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/visegrad/predsednictvi_v4/energeticky_seminar_zemi_v4_a_japonska.html, 28. 4. 2013).

MZV (2012). *Summit předsedů vlád zemí V4* (http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/visegrad/predsednictvi_v4/summit_predeu_vlad_zemi_v.html, 28. 4. 2013).

OSN. *Charta OSN* (<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>, 28. 4. 2013).

OSN. *O OSN* (<http://www.osn.cz/system-osn/o-osn/>, 28. 4. 2013)

Pehe, Jiří (2011). Pochybnosti o Visegrádu. *Mezinárodní politika* 2011 (3), s. 18-19.

Pitrová, Markéta – Kaniok, Petr (2005). Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy, reforma. *Mezinárodní vztahy* 40 (3), s. 5-23.

Pitrová, Markéta – Kaniok, Petr (2006). Předsednictví: Vrcholem rad v EU. In: Dočkala, Vít – Fiala, Petr – Kaniok, Petr – Pitrová, Markéta (eds.), *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky* (Brno: IIPS), s. 185-202.

Rovná, Lenka (2008). An Introduction to the Study of the Czech Presidency in the European Council and the Council of the European Union. In: Cahlík, Tomáš a kol., *European Union Governance – Challenges and Opportunities* (Praha: MATFYZPRESS), s. 57-70.

Strážay, Tomáš (2011). Inšpirujúci Visegrád alebo Výročné zamyslenie nad možnosťami exportu visegrádskeho modelu. *Mezinárodní politika* 2011 (3), s. 6-9.

The Bratislava Declaration of the Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on the occasion of the 20th anniversary of the Visegrad Group. 15. 2. 2011 Bratislava. Viz. <http://www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations>, 28. 4. 2013.

Topolánek, Mirek (1997). [Ústní sdělení] 25. 10. 2007 (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky). Dostupné na: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/022schuz/s022248.htm>, 28. 4. 2013.

UN. *What is the Secretary council* (<http://www.un.org/en/sc/about/>, 8. 3. 2013).

United Nation General Assembly (1963). *Rezoluce 1991* ([http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1991\(XVIII\)&Lang=E&Area=RESOLUTION](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1991(XVIII)&Lang=E&Area=RESOLUTION), 28. 4. 2013)

Váška, Jan (2011). Reforma Rady EU podle Lisabonské smlouvy. *Současná Evropa* 2010 (1), s. 139-160.

Visegrad Fund. *Think Visegrad. About the think-tank platform* (<http://visegradfund.org/think-tank/think-visegrad/>, 28. 4. 2013).

Visegrad Fund. *International Visegrad Fund* (<http://visegradfund.org/about/>, 28. 4. 2013).

Visegrad Group. *Annex to the Content of Visegrad Cooperation (2002). Role of Presidency of the Visegrad Group* (<http://www.visegradgroup.eu/cooperation/annex-to-the-content-of>, 28. 4. 2013).

Visegrad Group. *Declaration of the Visegrad Group—Responsibility for a Strong NATO* (<http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements/declaration-of-the>, 28. 4. 2013).

Visegrad Group. *History of Visegrad Group* (<http://www.visegradgroup.eu/about/history>, 28. 4. 2013).

Vláda. *České předsednictví EU 2009. Otázky a odpovědi* (http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/_esk__p_edsednictv__EU_2009_bro_ura.pdf, 28. 4. 2013).

Vláda (2007). *Shrnutí Koncepce komunikace a prezentace předsednictví České republiky v Radě EU* (http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/shrnuti_koncepce_komunikace_a_prezentace_predsednictvi.pdf, 28. 4. 2013).

Vláda (2011). *ČR plně podporuje polské předsednictví EU* (<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/cr-plne-podporuje-polske-predsednictvi-eu--85955/>, 28. 4. 2013).

Volby. *Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii konané ve dnech 13.-14.06.2003* (<http://volby.cz/pls/ref2003/re13?xjazyk=CZ>, 28. 4. 2013).

7 RESUMÉ

In 2013 Czech Republic celebrates the anniversary of twenty years of independence. Since it's establishment in 1993 this new state has made a lot of progress by integrating itself in many important international organizations. Czech Republic's policy is to be as versatile as possible and contribute to world's security and prosperity. The main task of this work is to assess the incidence of Czech Republic in organizations like EU, UN and V4. I also try to answer the question whether or not is our state able to cope with responsibilities that result from these memberships.

This work analyzes the Czech presidency of both European council and the Visegrad group in years 2011 – 2012. We can trace an imaginary curve with ascending tendency in the first six months of European council presidency, but in March 2009 comes the government crisis, that shed negative light on our performance. The presidency of Visegrad group on the other hand, was assessed better.

One of three chapters describes Czech incidence in Security Council of the United Nations. Czech Republic became a non-permanent member in years 1994 – 1995. These two years are ranked as one of best years for Czech foreign policy. This paper also works with the topic of Czech candidacy for the UN Security in years 2008 – 2009, when Croatia bested us thanks to better organization and planning.

The main question of this work is whether or not is Czech Republic a successful member of these organizations and if it fulfills its duties and roles. I believe that Czech Republic did very well overall. The presidencies in both V4 and UN and also participation in many NATO missions are great examples. Czech Republic will probably never become the big global player of foreign politics like let's say Germany, but the set priorities of foreign policy seem like a good promise into the future.